

**UCHWAŁA NR XLIII/279/18
RADY MIASTA I GMINY DOLSK**

z dnia 28 marca 2018 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Dolsk na lata
2018-2028.**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2017r. poz. 1875, poz. 2232, Dz.U. z 2018 r., poz. 130) oraz art. 16b i art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2017r. poz. 1769, poz. 38, poz. 1985, poz. 1428, poz.1292) Rada Miasta i Gminy Dolsk uchwala co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Dolsk na lata 2018-2028 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Dolsk.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
i Gminy Dolsk

Janina Pawelczyk

Załącznik do Uchwały nr XLIII/279/18
Rady Miasta i Gminy Dolsk z dnia 28 marca 2018r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY DOLSK
NA LATA 2018-2028**

2018

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	15
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	15
2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA	16
3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	17
4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	21
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	28
6. KULTURA, SPORT I REKREACJA, TURYSTYKA	29
7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	32
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	39
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	45
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	46
11. POMOC SPOŁECZNA	48
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	61
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	65
14. ANALIZA SWOT	80
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	87
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	90
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	100
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	101
SPIS TABEL I WYKRESÓW	106

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dolsku. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia została przygotowana na lata 2018-2028. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane

pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Transport i komunikacja; Sytuacja demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Gospodarka i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Kultura, sport i rekreacja, turystyka; Zdrowie i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przemoc; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Dolsk na lata 2018-2028 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1769 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 697 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1952 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 489 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 783 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1.065 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1828),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2046 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2017 r., poz. 1851),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1938),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1778),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1638 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 882),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1.392),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1610 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 180),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1817 ze zm.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 59 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Dolsk na lata 2018-2028 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,

- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014-2022.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodość w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt

„*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjnego działania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które

uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów

dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 zawiera 9 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 6. Rynek pracy i osi priorytetowej 7. Włączenie społeczne.

W ramach osi priorytetowej 6. wyznaczono priorytety inwestycyjne, których wdrożenie ma się przyczynić do wzrostu zatrudnienia osób bezrobotnych, poszukujących pracy i biernych zawodowo, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, zwiększenia liczby nowopowstałych, trwałych przedsiębiorstw, wzrostu zatrudnialności wśród osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3., podniesienia kompetencji i kwalifikacji przedsiębiorców sektora małych i średnich przedsiębiorstw i ich pracowników, w tym przedsiębiorstw przechodzących procesy adaptacyjne, restrukturyzacyjne i modernizacyjne oraz zwiększenia szans na rynku pracy osób zagrożonych utratą zatrudnienia lub zwolnionych z przyczyn zakładu pracy oraz osób zagrożonych dezaktywizacją zawodową z powodu wieku lub stanu zdrowia.

Z kolei w ramach osi priorytetowej 7. przewidziano do realizacji priorytety inwestycyjne służące zwiększeniu szans na rynku pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem

społecznym, zwiększeniu liczby tych osób korzystających z usług społecznych i zdrowotnych oraz zwiększeniu zatrudnienia w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej oraz dostępności usług dla tych przedsiębiorstw.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki regionalnej polityki społecznej. W strategii sformułowano misję i wizję oraz wyznaczono 5 priorytetów strategicznych: 1. Wielkopolska równych szans i możliwości, 2. Zdrowi Wielkopolanie, 3. Bezpieczna Wielkopolska (Bezpieczeństwo publiczne i socjalne), 4. Wielkopolska obywatelska, 5. Samorząd województwa wielkopolskiego partnerem, doradcą i konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.

Priorytet 1. obejmuje problematykę wyrównywania szans mieszkańców Wielkopolski w kontekście dostępu do różnych wymiarów funkcjonowania społecznego w ramach oferty polityki kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, dostępności edukacji i nauki, usług medycznych, narzędzi aktywnego rynku pracy, a także usług i świadczeń socjalnych. Uznano, iż istotne znaczenie ma wyrównywanie różnic w rozwoju społecznym województwa, zwiększanie wrażliwości społecznej na problemy społeczne, ochrona zasobów, standardu i jakości życia rodziny umożliwiających realizowanie funkcji i zadań służących jej rozwojowi oraz eliminowanie i redukowanie czynników prowadzących do ubóstwa, izolacji, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W priorytecie 2. zaakcentowano potrzebę kreowania i realizacji wojewódzkiej polityki zdrowotnej uwzględniającej profilaktykę i promocję zdrowia, położono nacisk na konieczność rozwijania otoczenia instytucjonalnego, gospodarczego i środowiska społecznego służącego wdrażaniu koncepcji „Zdrowa społeczność – zdrowi obywatele”, a także podejmowania działań na rzecz konsolidowania systemu informacji medycznej oraz poszerzania zakresu problemowego analiz epidemiologicznych i socjomedycznych.

W ramach priorytetu 3. uwzględniono działania służące zapewnieniu mieszkańcom Wielkopolski bezpieczeństwa socjalnego, osobistego i publicznego oraz przerywaniu „pętli ubóstwa” i dziedziczenia biedy, podkreślono potrzebę rozwijania przedsięwzięć na rzecz poprawy spójności regionu, podejmowania działań profilaktycznych w kontekście zwalczania zjawisk patologii społecznej i przestępczości oraz położono nacisk na budowę obywatelskiej

sieci bezpiecznych społeczności w kontekście stabilizowania i wzmacniania poczucia bezpieczeństwa obywateli.

W priorytecie 4. zaakcentowano potrzebę podejmowania działań służących aktywizowaniu zasobów ludzkich i potencjału społecznego na rzecz rozwoju jednostek, grup i społeczności, w tym także osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym w działania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego.

Wszystkie działania wpisujące się w wyznaczone w strategii priorytety uwzględniają specyficznych adresatów, za których uznano: osoby starsze i niepełnosprawne, dzieci i młodzież, kategorie wysokiego ryzyka socjalnego, a także wszystkich mieszkańców Wielkopolski przy uwzględnieniu ich uczestnictwa w różnych wymiarach życia społecznego (kultura, sport i turystyka, edukacja, pomoc społeczna, rynek pracy, służba zdrowia).

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 jest dokumentem określającym założenia polityki społecznej w powiecie śremskim. Zawiera diagnozę sytuacji społecznej na jego terenie oraz wyznacza kierunki rozwoju społecznego – formułuje wizję rozwoju oraz cele strategiczne, szczegółowe i kierunki działań.

Cele szczegółowe, w ramach których wyznaczono kierunki działań, zakładają: wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, budowę zintegrowanego systemu pieczy zastępczej, wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków zastępczych form opieki, ograniczenie zjawiska bezrobocia wśród osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym młodzieży i długotrwale bezrobotnych, wspieranie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, rozwijanie współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w Śremie, wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych (w tym osób chorujących psychicznie), zintegrowanie działań na rzecz ofiar i sprawców przemocy, rozwijanie systemu wsparcia osób starszych oraz przewlekle somatycznie chorych, wspieranie działań na rzecz integracji społecznej i zawodowej uchodźców, inicjowanie i promowanie działań w zakresie zachowań prozdrowotnych, wzrost poziomu poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, finansowanie kosztów utrzymania i prowadzenia zasobów pomocy społecznej pozwalające na systematyczne podnoszenie standardu świadczonych usług, a także podejmowanie współpracy z instytucjami i trzecim sektorem oraz wspieranie wolontariatu jako formy integracji społecznej.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Dolsk na lata 2014-2022 jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i kierunki polityki rozwoju gminy. Na podstawie charakterystyki i diagnozy stanu społeczno-gospodarczego gminy oraz analizy mocnych i słabych jej stron oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją, określono perspektywy i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, tj. wizję i misję, oraz przygotowano strategiczny program jej rozwoju, wyznaczając priorytety, cele szczegółowe i kierunki działania.

Do kierunków działań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz rozwijanie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, w szczególności psychologicznego, prawnego, socjalnego, zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami, zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, w tym rehabilitacji i opieki, integrację ww. osób ze środowiskiem, przeciwdziałanie izolacji i wykluczeniu społecznemu seniorów, podnoszenie jakości i dostępności usług medycznych na terenie gminy, organizowanie zajęć pozalekcyjnych na bazie placówek oświatowych i kulturalnych, tworzenie warunków umożliwiających zwiększenie zastosowania nowych technik w realizacji programów nauczania we wszystkich placówkach oświatowych gminy, podejmowanie działań na rzecz dostosowania oferty zajęć pozalekcyjnych do zainteresowań oraz talentów uczniów, budowę i modernizację obiektów infrastruktury oświatowej, zapewnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego, upowszechnianie i rozwijanie rekreacji fizycznej i sportu oraz innych form aktywnego wypoczynku na terenie gminy, budowę sieci ścieżek rowerowych, zwiększenie oferty kulturalnej gminy, przygotowanie terenów pod zabudowę mieszkaniową, aktywizowanie działań w zakresie tworzenia bazy mieszkań socjalnych, wspieranie i współpracę z instytucjami społeczeństwa obywatelskiego oraz standaryzację usług, w tym dostosowanie infrastruktury do istniejących potrzeb w obiektach, w których realizuje się zadania polityki społecznej gminy.

Za ważne uznano także: stworzenie możliwości absorpcji środków europejskich i pozaunijnych dotacji na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców gminy, wykorzystanie terenów leśnych i zbiorników wodnych dla rozwoju różnych form turystyki, w tym turystyki specjalnej, osób niepełnosprawnych, osób starszych i agroturystyki, budowę infrastruktury

terenów rekreacyjnych w obszarach predestynowanych do rozwoju turystyki, zagospodarowanie turystyczne jezior na terenie gminy, inicjowanie i podejmowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania przez inwestorów terenami inwestycyjnymi na terenie gminy, uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną, w tym dla potrzeb wysokich technologii, wspieranie tworzenia klastrów produkcyjnych i usługowych, zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo, organizowanie na terenie gminy ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania z funduszy Unii Europejskiej i reguł partnerstwa publiczno-prywatnego, tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego, opracowanie strategii promocji gminy, sporządzenie i wdrażanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem prac planistycznych oraz zintegrowanie planów rozwoju społeczno-gospodarczego obejmującego całą przestrzeń gminy z planami rozwoju sąsiednich gmin.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Dolsk jest gminą miejsko-wiejską, położoną w centralnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie śremskim. W obrębie powiatu śremskiego sąsiaduje z gminami Śrem i Książ Wielkopolski, od południa z gminami Borek Wielkopolski i Piaski w powiecie gostyńskim, od zachodu z gminami Gostyń w powiecie gostyńskim i Jaraczewo w powiecie jarocińskim, a od wschodu z gminą Krzywiń w powiecie kościańskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 124,48 km², co stanowi 21,7% powierzchni powiatu, a w jej skład wchodzi: miasto Dolsk i 19 sołectw: Błazejewo, Brzeźnica, Drzonek, Kotowo, Księginki, Lipówka, Lubiatowo, Lubiatówko, Małachowo, Masłowo, Mełpin, Międzychód, Mszczyszyn, Nowieczek, Ostrowieczno, Pokrzywnica, Rusocin, Trąbinek i Wieszczyzyn.

Gmina położona jest na obszarze Pojezierza Krzywińskiego wchodzącego w skład Pojezierza Leszczyńskiego, pomiędzy pradoliną rzeki Obry a Pradolina Warszawsko-Berlińską, które łączą się z Doliną Rowu Granicznego i Doliną Pyszącej oraz z obniżeniem Rowu Wysokoć. Samo miasto Dolsk leży w przesmyku między Jeziorem Dolskim Wielkim a Jeziorem Dolskim Małym. Ukształtowanie terenu jest bardzo urozmaicone, z dużą liczbą jezior i lasów. Gmina posiada zasoby przyrodnicze o uznanej wartości, znajduje się tu m.in. najstarszy na Ziemi Śremskiej rezerwat przyrody „Miranowo” oraz największe w Wielkopolsce skupisko dużych głazów narzutowych uznanych za pomniki przyrody.

Przypuszcza się, że okolice Dolska zamieszkiwane były już w czasach kultury łużyckiej, o czym świadczą znalezione tu brązowe ozdoby i pozostałości cmentarzyska. Pierwsza pisana wzmianka o Dolsku pochodzi z bulli papieża Innocentego II, gdzie wymieniany jest jako własność biskupów gnieźnieńskich. W 1359 roku Dolsk otrzymał średzkie prawa miejskie z przywileju Kazimierza Wielkiego.

W latach 1793-1918 Dolsk znajdował się pod zaborem pruskim, a w latach 1807-1809 w granicach Księstwa Warszawskiego. W 1866 roku powstało tu pierwsze w Wielkopolsce kółko rolnicze. Podczas Powstania Wielkopolskiego utworzono w mieście kompanię, która wchodziła w skład batalionu śremskiego i walczyła pod Rawiczem i Zbąszyniem. Wyzwolenie

spod panowania pruskiego nastąpiło w 1919 roku. Po okresie okupacji hitlerowskiej (1939-1945) miasto powróciło do Polski.

Na terenie gminy Dolsk znajduje się wiele cennych obiektów, wśród nich m.in.: założenie urbanistyczne miasteczka z 1359 roku z najstarszym budynkiem z połowy XVIII wieku; wcześniejszą, drewnianą zabudowę strawił wielki pożar w 1790 roku. Zabytkami prawnie chronionymi są również: późnogotycki Kościół parafialny pw. św. Michała Archanioła wzniesiony ok. 1460 roku, plebania z połowy XVIII wieku, z lukarnami, barokowy Kościół Świętego Wawrzyńca z 1685 roku, drewniany Kościół Świętego Ducha z 1618 roku o konstrukcji szachulcowej, wiatrak koźlak z 1 połowy XIX wieku oraz park dworski w folwarku Podrzekta z końca XIX wieku.

2. TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Przez obszar gminy Dolsk przebiega droga wojewódzka nr 434 Kórnik – Śrem – Dolsk – Gostyń i droga nr 437 Dolsk – Borek, zapewniająca połączenie z systemem dróg krajowych.

Istniejący układ komunikacyjny oceniany jest jako uciążliwy dla mieszkańców samego miasteczka, z uwagi na duże natężenie ruchu. Od szeregu lat władze gminy zabiegają o budowę obwodnicy Dolska; zintensyfikowanie tych działań postępuje od 2014 roku.

System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych (o łącznej długości 28 km) oraz dróg gminnych (o łącznej długości 99 km).

Dolsk położony jest ok. 12 km od Śremu i ok. 55 km od stolicy województwa – Poznania; od Wrocławia dzieli go ok. 120 km, natomiast od Łodzi ok. 200 km.

Gmina Dolsk korzysta z przewozów pasażerskich prowadzonych przez PKS Poznań, firmę przewozową „Marco Polo” na trasie Dolsk – Poznań; od 1 lipca 2016 roku na terenie gminy Dolsk, przez miejscowości Drzonek, Wieszczyzyn, Rusocin, Nowieczek, Masłowo, Pinka, Międzychód i Gawrony, kursuje bezpłatna komunikacja miejska w ramach porozumienia podpisanego z gminą Śrem.

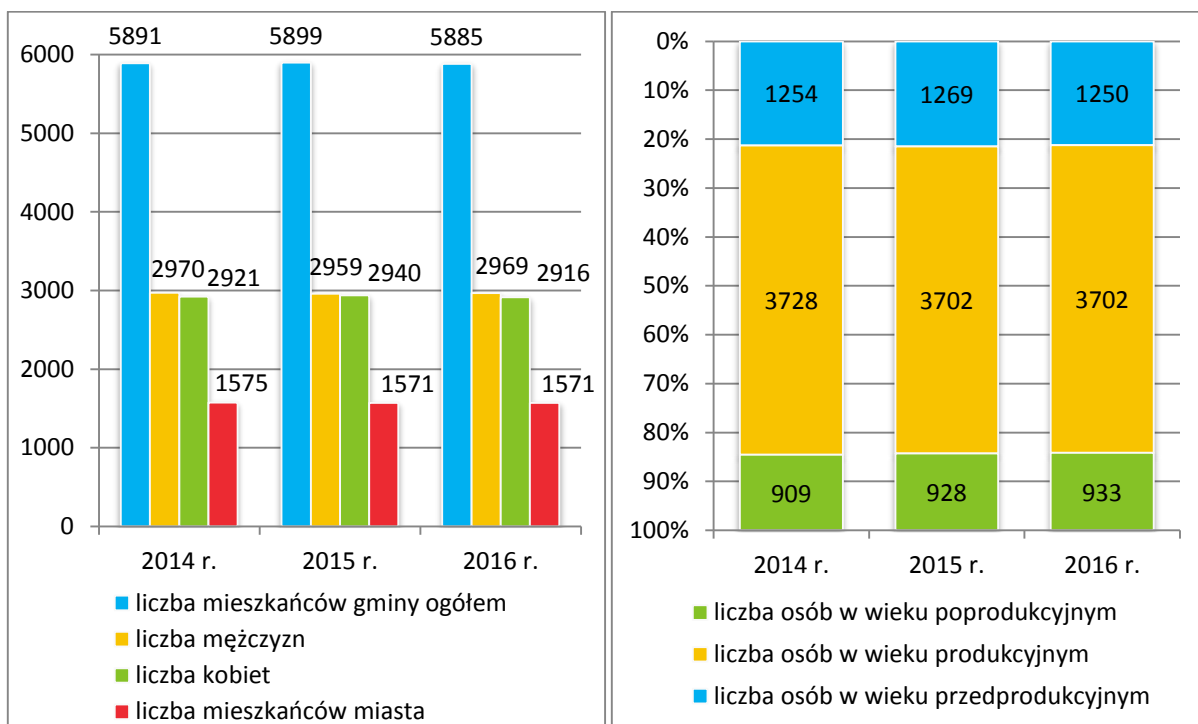
Dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy miejscowości położonych przy drodze wojewódzkiej nr 434, tj.: Małachowa, Księginiek, Dolska, Kotowa, Masłowa i Drzonka. Z trudnościami komunikacyjnymi borykają się natomiast mieszkańcy miejscowości Lipówka i Brześnica.

3. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2014-2016 liczba ludności gminy Dolsk utrzymywała się na zbliżonym poziomie (5.891 w 2014 r., 5.899 w 2015 r., 5.885 w 2016 r.). W kolejnych latach minimalną większość wśród ogółu mieszkańców gminy stanowili mężczyźni (50,4% w 2014 r., 50,2% w 2015 r., 50,5% w 2016 r.).

W analizowanym okresie niewielkim wahaniom ulegała liczba dzieci i młodzieży, zmniejszała się nieco liczba osób w wieku produkcyjnym, natomiast liczba osób starszych systematycznie rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2014-2016

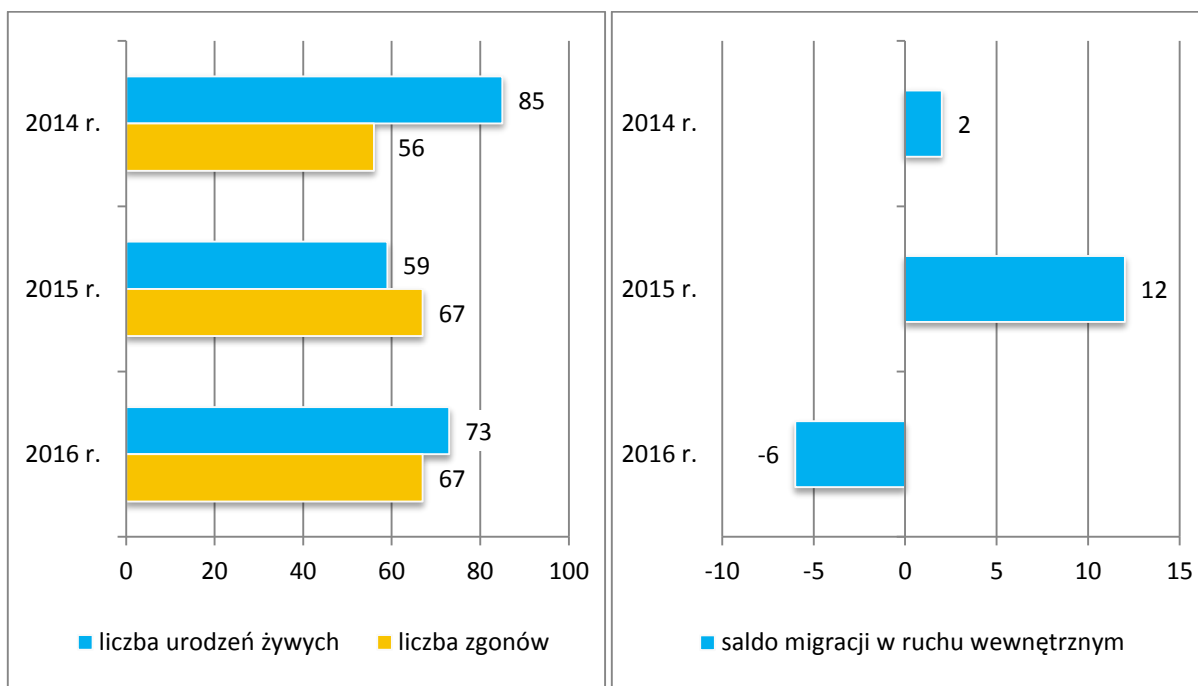

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

W analizowanym okresie zmianom ulegał zarówno przyrost naturalny w gminie (29 w 2014 r., -8 w 2015 r. i 6 w 2016 r.), jak i saldo ruchu migracyjnego (2 w 2014 r., 12 w 2015 r. i -6 w 2016 r.) odbywającego się w ruchu wewnętrznym.

Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i salda migracji mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

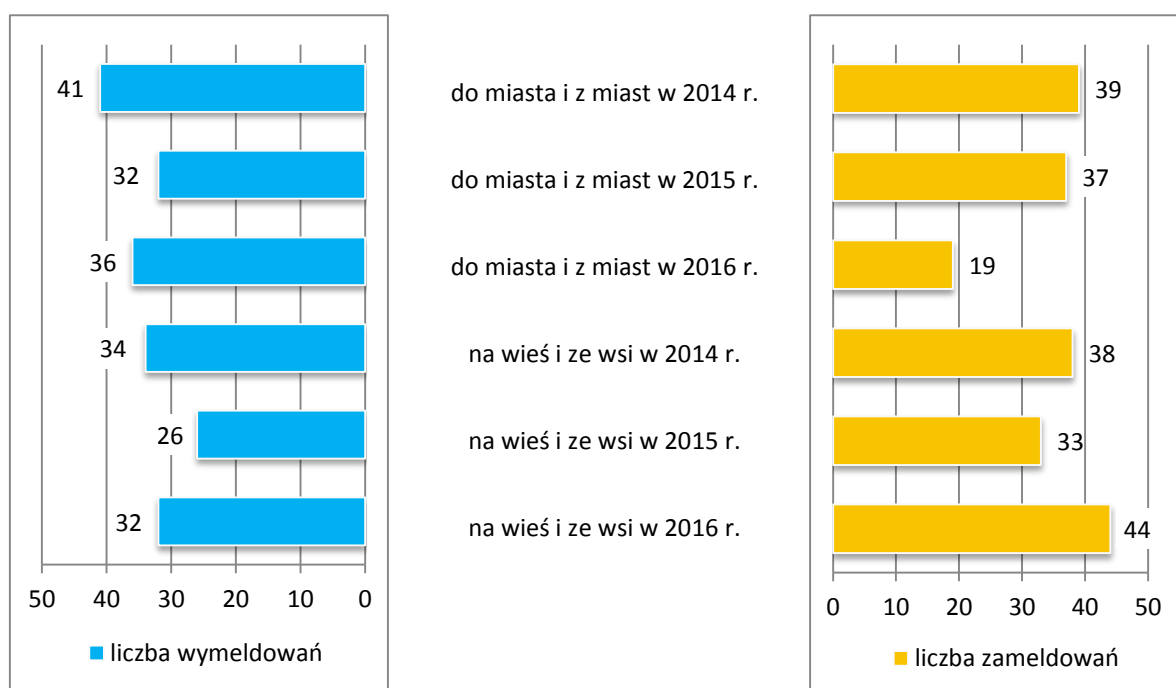
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2014-2016

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Poniższy wykres przedstawia dane szczegółowe na temat ruchu migracyjnego ludności gminy według typu i kierunku migracji.

Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2014-2016 według typu i kierunku migracji

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Mieszkańcy gminy opuszczający jej teren kierowali się częściej do innych, zapewne większych, jednostek miejskich. Z kolei w latach 2014-2015 dla większości osób, które postanowiły się osiedlić w gminie, wcześniejszym miejscem zamieszkania były inne jednostki miejskie, a w 2016 roku inne obszary wiejskie.

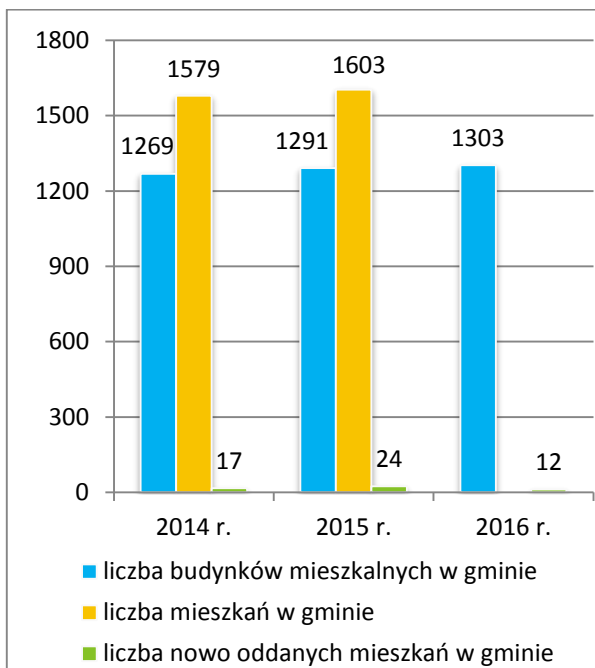
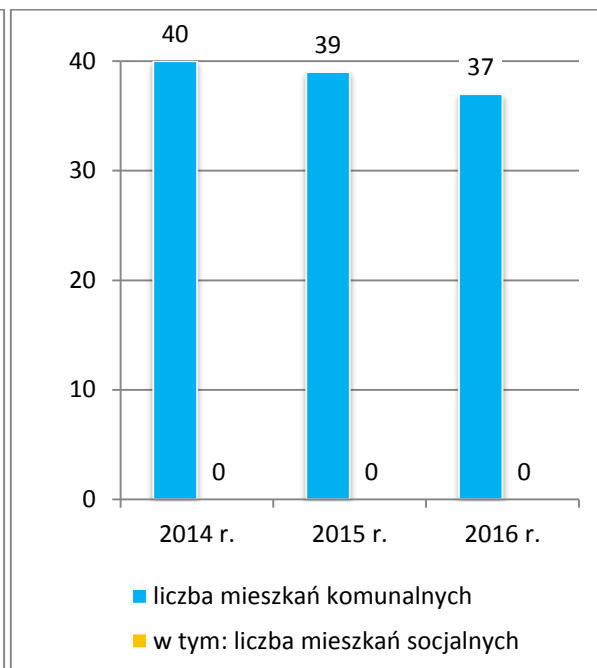
Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Pozytywnym aspektem struktury demograficznej ludności jest bez wątpienia znacznie wyższa liczba dzieci i młodzieży w gminie niż osób starszych. Niemniej, uwagę zwraca malejący udział w populacji gminy osób w wieku produkcyjnym oraz rosnący odsetek osób starszych. Przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina może doświadczyć procesu starzenia się społeczności lokalnej, co z kolei w nieodległej perspektywie będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba budynków mieszkalnych w gminie Dolsk zwiększała się z roku na rok (z 1.269 w 2014 r. do 1.303 w 2016 r.). W analizowanym okresie liczba nowo oddanych mieszkań w gminie wyniosła: 17 w 2014 roku, 24 w 2015 roku i 12 w 2016 roku, a łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio: 91 i 2.194 m² w 2014 roku, 138 i 3.202 m² w 2015 roku, 65 i 1.695 m² w 2016 roku. Wśród nowo oddanych mieszkań nie było mieszkań poszerzających zasoby gminy.

Z danych Urzędu Miasta i Gminy Dolsk wynika z kolei, że w latach 2014-2016 liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach gminy spadała z roku na rok (z 40 w 2014 r. do 37 w 2016 r.). Wśród nich nie było mieszkań socjalnych.

W 2014 roku złożono 21 wniosków o przydział mieszkania komunalnego z zasobów gminy natomiast w latach 2015-2016 po 26 wniosków. W każdym roku 1 osoba otrzymała wyrok eksmisyjny bez wskazania lokalu socjalnego.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016**Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2014-2016**

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Miasta i Gminy Dolsk.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2015 roku zdecydowana większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Najlepiej wyglądała sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 98,7% mieszkań w mieście oraz 97,5% mieszkań na terenach wiejskich gminy. Ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 95,2% i 89,9% mieszkań w mieście oraz 89,3% i 86,5% mieszkań na wsi, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 77,4% mieszkań w mieście i 77,9% mieszkań na obszarze wiejskim gminy. Znacznie gorsza była dostępność sieci gazowej w gminie – w mieście podłączonych do niej było 15,7% mieszkań, a na wsi jedynie 1,3% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba gospodarstw, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	48	48	44
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	503	506	brak danych
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	85.007	88.404	80.272

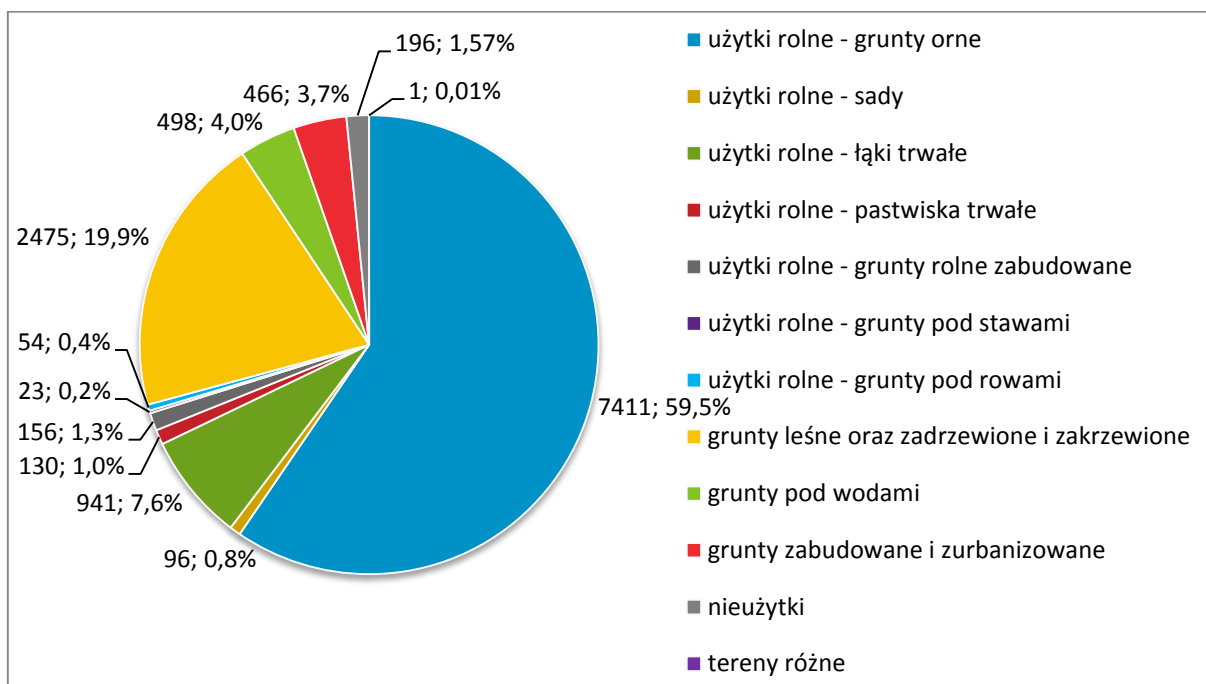
Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku oraz Główny Urząd Statystyczny.

W latach 2014-2016 liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatki mieszkaniowe utrzymywała się na zbliżonym poziomie (po 48 w latach 2014-2015, 44 w 2016 r.), natomiast wysokość kwot wydatkowanych na ten cel po wzroście w 2015 roku, w kolejnym zmalała (85.007 zł w 2014 r., 88.404 zł w 2015 r., 80.272 w 2016 r.).

Warto dodać, iż w omawianym okresie w gminie wypłacono również dodatki energetyczne. W 2014 roku wypłacono 16 dodatków na łączną kwotę 2.527 zł, a w latach 2015-2016 po 19 na kwotę odpowiednio 3.618 i 3.238 zł. Ta forma pomocy udzielana jest osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

4. GOSPODARKA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Dolsk jest gminą rolniczą, przy czym równolegle rozwijane są funkcje o charakterze rekreacyjnym i wypoczynkowym. W strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne (70,8%), wśród nich grunty orne (59,5%) oraz łąki i pastwiska (8,6%). Znaczny jest także udział gruntów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych (19,9%) oraz gruntów znajdujących się pod wodami (4%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na terenie gminy występują korzystne warunki do prowadzenia intensywnych upraw polowych. Przestrzeń rolnicza charakteryzuje się dużą zmiennością gleb. Gleby bardzo dobre i dobre, tj. II-IVa klasy bonitacyjnej, zajmują nieco ponad połowę (52%) ogółu gruntów ornych gminy i występują głównie we wsiach: Drzonek, Masłowo, Międzychód, Mszczyczyn i Wieszczyzyn. We wschodniej części gminy przeważają z kolei gleby gorsze, V i VI klasy bonitacyjnej; zaś występujące w dolinach torfy i gleby murszowate klas III i IV stanowią użytki zielone.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku, w gminie funkcjonowało 709 gospodarstw rolnych, w tym 589 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Wśród nich było 116 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 167 gospodarstw o powierzchni od 1 do 5 ha, 102 gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha, 96 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 108 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 498 gospodarstw rolnych spośród 522 trudniących się uprawą) i ziemniaki (143). Prowadzono także uprawy przemysłowe (55), uprawiano warzywa gruntowe (42), rzepak i rzepik (38), buraki cukrowe (20) oraz rośliny strączkowe (3).

Podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowiła natomiast hodowla trzody chlewnej (zajmowało się nią 280 gospodarstw spośród 405 utrzymujących zwierzęta gospodarskie) i bydła (177). Pogłowie trzody chlewnej liczyło 26.369 sztuk, a bydła 4.101 sztuk. Prowadzono także chów koni (w 14 gospodarstwach), a w większości gospodarstw (323) hodowano drób, którego pogłowie liczyło łącznie: 50.406 sztuk.

Na terenie gminy znajdują się niewielkie złoża piasków i żwiru oraz cenne zasoby, wykorzystywanych w lecznictwie złóż borowinowych. W części jezior prowadzona jest także gospodarka rybacka, a w Brześnicy i Lipówce znajdują się stawy hodowlane.

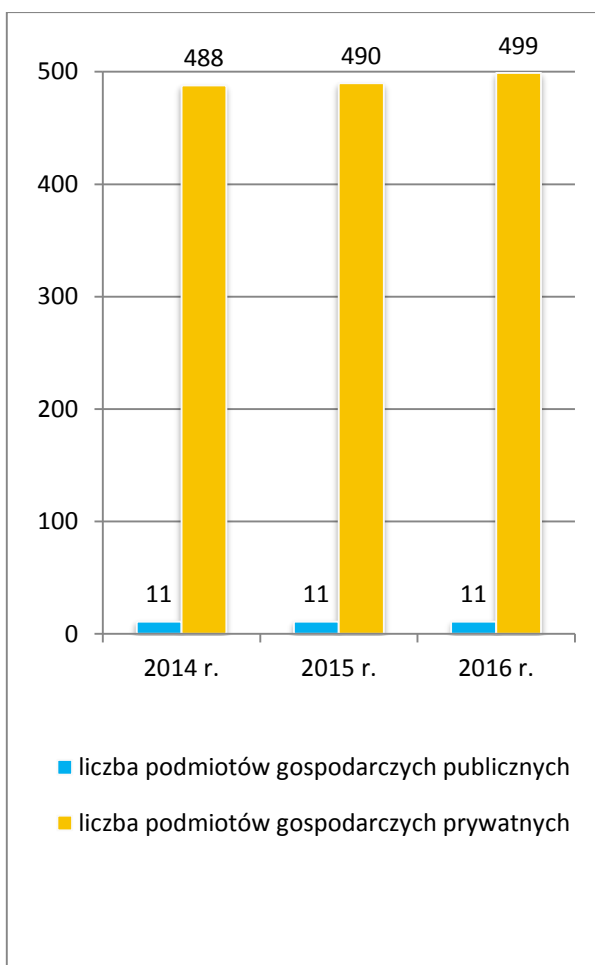
W latach 2014-2016 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie nieco zwiększyła się (z 499 w 2014 r. do 513 w 2016 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (488 w 2014 r., 490 w 2015 r., 499 w 2016 r.).

W 2016 roku dominującym rodzajem działalności gospodarczej prowadzonej w gminie było budownictwo (107 podmiotów) oraz handel i usługi w zakresie napraw (106). Na kolejnych miejscach znajdowały się podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (60), transportem i gospodarką magazynową (43) oraz rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (35).

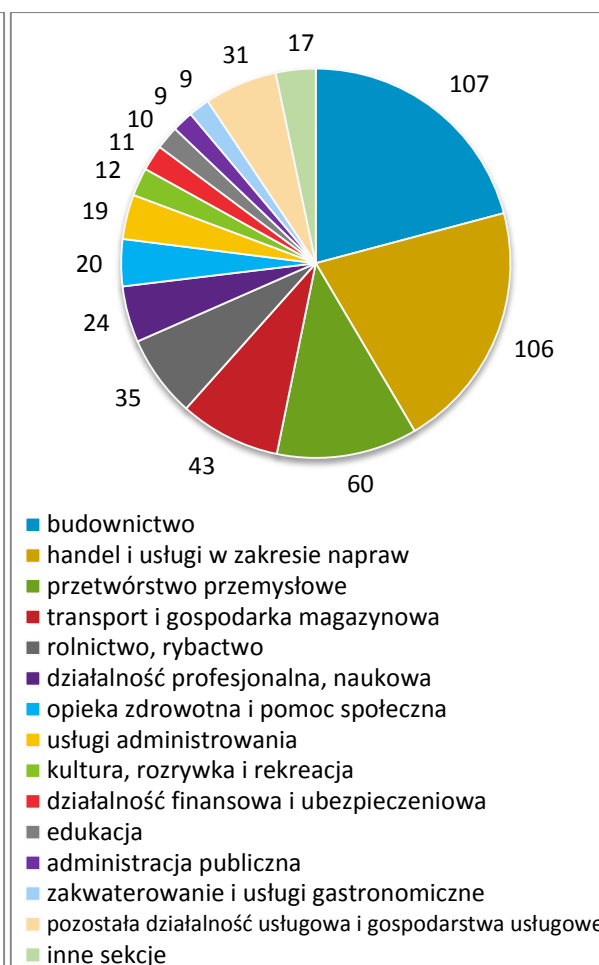
Warto zauważyć, że w latach 2014-2016 zwiększyła się liczba podmiotów zajmujących się m.in. budownictwem (z 88 w 2014 r. do 107 w 2016 r.), przetwórstwem przemysłowym (z 57 w 2014 r. do 60 w 2016 r.), natomiast zmniejszyła się liczba podmiotów w takich sekcjach, jak handel i usługi w zakresie napraw (ze 117 w 2014 r. do 106 w 2016 r.) oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (z 12 w 2014 r. do 9 w 2016 r.).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2014-2016

Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2016 roku

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na terenach po zlikwidowanych PGR-ach, dzierżawionych od Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa działalność rolniczą prowadzą obecnie prywatne firmy, spółki i spółdzielnie.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2016 roku liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Dolsk zmniejszyła się w stosunku do lat 2014-2015 (711 w 2014 r., 863 w 2015 r., 597 w 2016 r.). Mimo iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób), na uwagę

zastępuje znacznie mniejszy w tym gronie odsetek kobiet niż mężczyzn (38,8% w 2014 r., 42,4% w 2015 r., 39,2% w 2016 r.).

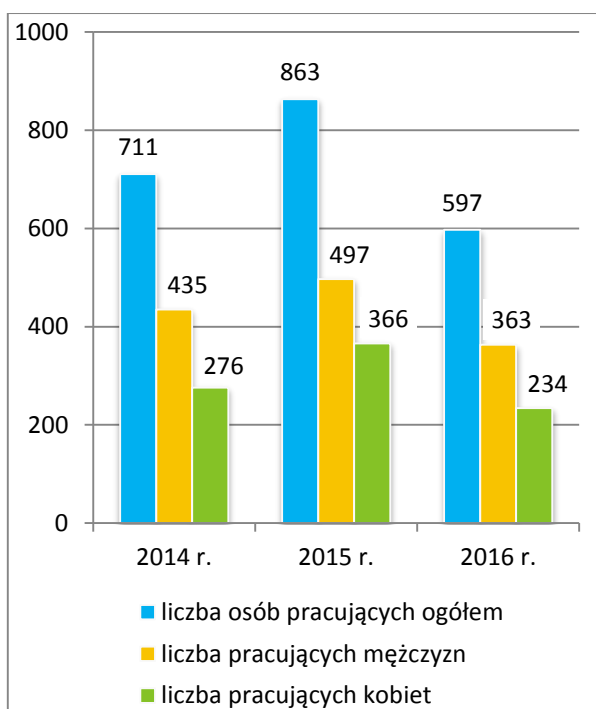
W latach 2014-2016 liczba osób bezrobotnych w gminie zmniejszała się z roku na rok (z 168 w 2014 r. do 98 w 2016 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (53%, w 2014 r., 60,7% w 2015 r., 58,2% w 2016 r.).

W analizowanym okresie stale zmniejszała się również liczba osób bezrobotnych długotrwale (80 w 2014 r., 55 w 2015 r., 42 w 2016 r.), oraz uprawnionych do pobierania zasiłku (22 w 2014 r., 20 w 2015 r., 18 w 2016 r.).

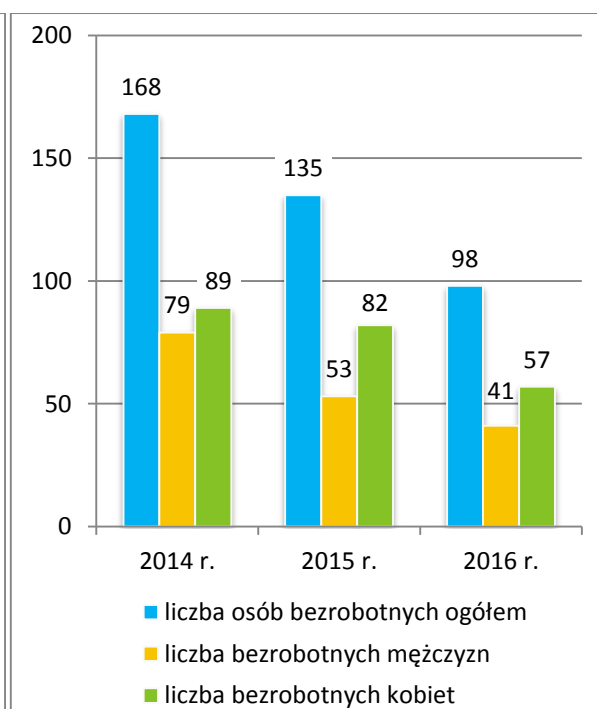
W latach 2014-2016 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym zmniejszał się z roku na rok. W 2014 roku wyniósł on 4,5%, rok później 3,6%, a w 2016 roku 2,6%.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2014-2016*

Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2014-2016

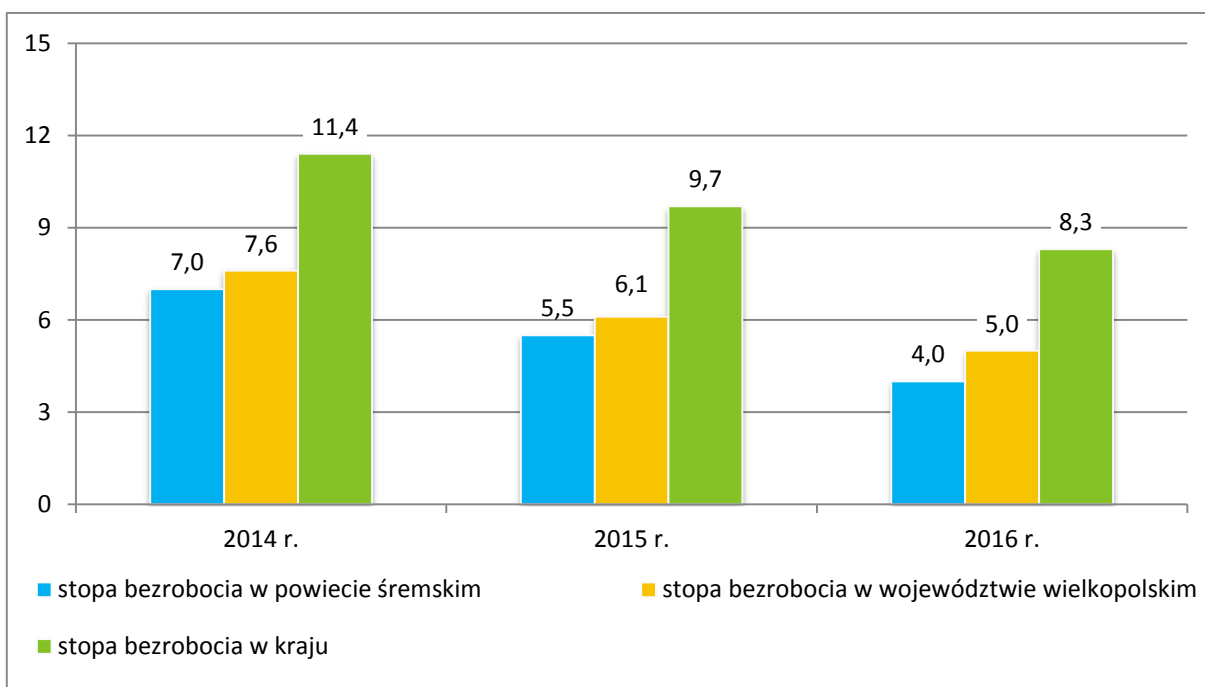

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

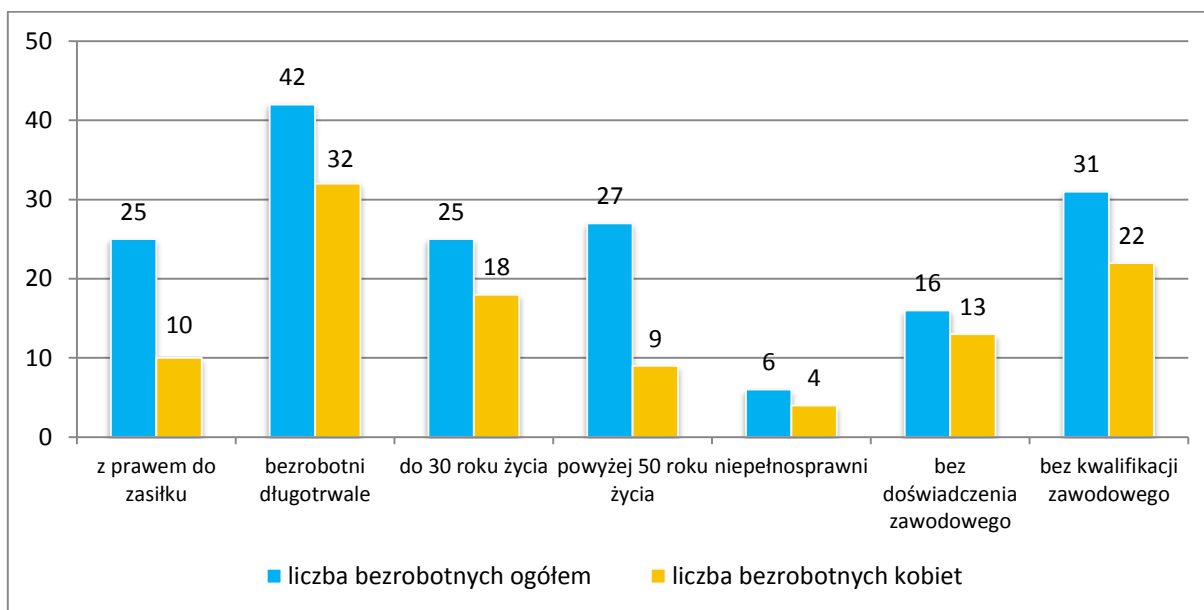
W latach 2014-2016 stopa bezrobocia w powiecie śremskim była znacznie niższa niż w województwie wielkopolskim i w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie śremskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2014-2016 (w %)

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2016 roku w strukturze osób bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby bez kwalifikacji zawodowych (31 osób) i bez doświadczenia zawodowego (16 osób). W gronie osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy najliczniejszą grupę stanowiły z kolei osoby długotrwale bezrobotne (42 osoby) oraz osoby powyżej 50. roku życia (27 osób) i do 30. roku życia (25 osób). Wybrane dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Wybrane kategorie bezrobotnych w gminie na koniec 2016 roku

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Śremie.

Ogółem, w końcu grudnia 2016 roku Powiatowy Urząd Pracy w Śremie dysponował 49 wolnymi miejscami pracy dla mieszkańców powiatu, z czego 25 z nich pozostawało niewykorzystane dłużej niż 30 dni.

W 2015 roku w gminie Dolsk na 1.000 mieszkańców pracowało 146 osób, a przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wyniosło 3.250,33 zł, co odpowiadało 78,3% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy, 854 osoby wyjeżdżały do pracy do innych gmin, a 318 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza gminy; saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wyniosło -536.

Najwięcej aktywnych zawodowo mieszkańców gminy (33,8%) pracowało w przemyśle i budownictwie, 24,9% w sektorze rolniczym, a po 12,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz w sektorze finansowym.

Analizując sytuację gospodarczą gminy, należy zauważyć, że na jej terenie występują korzystne warunki dla prowadzenia produkcji rolnej, jak również sprzyjające otoczenie przyrodnicze dla rozwoju działalności turystycznej i rekreacyjnej. Bariery dla rozwoju gminy wydaje się być struktura własności gruntów (ok. 1/3 gruntów należy do Skarbu Państwa – są to tereny po zlikwidowanych PGR-ach; grunty komunalne to tylko 2-3%) i kompleks ich użytkowania (ponad 60% stanowią gleby wysokiej klasy bonitacyjnej objęte ochroną

ustawową). Rozwój inwestycyjny gminy a zarazem polepszenie warunków życia mieszkańców wymaga więc sztuki godzenia ograniczeń z potencjałem.

Rozważając położenie mieszkańców gminy Dolsk pozostających bez zatrudnienia, należy zwrócić uwagę na potrzebę tworzenia miejsc pracy na terenie gminy w sektorze innym niż rolniczy. Z kolei pomocą w zmniejszeniu skali ubóstwa, które jest dominującą przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w gminie, mogło by być zainicjowanie procesu edukowania mieszkańców m.in. poprzez poszerzenie dostępu do wiedzy, także ekonomicznej, i nowoczesnych technologii, kształcenie ustawiczne, oraz pobudzanie w osobach wykluczonych i marginalizowanych woli zmian. Gmina może przyczynić się do poprawy sytuacji swoich mieszkańców głównie poprzez pomoc rozwojową polegającą na budowie infrastruktury (drogi, kanalizacja), otwieraniu placówek opiekuńczych i środowiskowych (żłobki, świetlice) oraz udzielaniu wsparcia i pomocy w dostępie do rehabilitacji dla osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W gminie Dolsk funkcjonują: przedszkole prowadzące 5 filii i 2 szkoły podstawowe. Na terenie gminy nie ma żłobka, co powoduje, że nie są zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. Młodzież z gminy ma możliwość kontynuowania nauki na poziomie ponadgimnazjalnym m.in. w Śremie i Gostyniu, gdzie znajdują się szkoły zawodowe, technika i licea.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego w Dolsku	ul. Kościańska 4, 63-140 Dolsk
2.	Szkoła Podstawowa im. Jana Brzechwy w Masłowie	Masłowo 8, 63-140 Dolsk
3.	Przedszkole Samorządowe „Stokrotki” w Dolsku (prowadzi filie w Ostrowiecznie, Małachowie, Międzychodzie, Mszczycynie i Wieszczyźnie)	ul. Śremskie Przedmieście 35, 63-140 Dolsk

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Dolsk.

W roku szkolnym 2016/2017 do placówek przedszkolnych uczęszczało łącznie 217 dzieci, w szkołach podstawowych naukę pobierało w sumie 245 a w gimnazjum 181 uczniów. W placówkach oświatowych zatrudnionych było łącznie 70 nauczycieli, z czego 17 nauczycieli w przedszkolach, 37 nauczycieli w szkołach podstawowych oraz 16 nauczycieli w gimnazjum.

Placówki oświatowe w gminie zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego, organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań, uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywaniu ich szans edukacyjnych i doskonaleniu nauczycieli, a także realizują programy profilaktyczne i wychowawcze.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, 13,3% ludności gminy Dolsk posiadało wykształcenie wyższe, 2,5% policealne, 9,9% średnie ogólnokształcące, a 17,7% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymowało się 31,8% ludności, gimnazjalnym 5,8%, a podstawowym ukończonym 18,1%. Niespełna 1% mieszkańców gminy zakończył edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa wielkopolskiego mieszkańcy gminy charakteryzowali się podobnym poziomem wykształcenia. Największy odsetek kobiet posiadał wykształcenie zasadnicze zawodowe (23,4%) oraz podstawowe ukończone (22,1%), z kolei mężczyźni najczęściej mieli wykształcenie zasadnicze zawodowe (40,6%) oraz średnie zawodowe (19,3%).

6. KULTURA, SPORT I REKREACJA, TURYSTYKA

Główną instytucją prowadzącą działalność kulturalną w gminie Dolsk jest Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Dolsk. Placówka zapewnia mieszkańcom gminy obsługę biblioteczną, a jej działalność służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych, upowszechnianiu wiedzy i nauki oraz rozwojowi czytelnictwa i kultury. Do podstawowych zadań biblioteki należy gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dokumentujących dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy regionu. Placówka udostępnia zbiory na miejscu, wypożycza na zewnątrz, prowadzi wypożyczenia międzybiblioteczne, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży oraz osób

niepełnosprawnych. W Bibliotece znajduje się czytelnia wyposażona w stanowiska komputerowe z dostępem do sieci Internet.

Oprócz podstawowej działalności związanej z udostępnianiem księgozbioru, placówka podejmuje działania promujące czytelnictwo i kulturę. W ich ramach jest organizatorem wystaw i konkursów, a także zajmuje się organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży, prowadząc m.in. zajęcia w okresie wakacji i ferii zimowych. Placówka pełni też funkcję Punktu Informacji Turystycznej.

Biblioteka zatrudnia 4 etatowych pracowników. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2016 roku jej księgozbiór liczył 19.833 woluminy, liczba czytelników wyniosła 591, a liczba wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz – 9.849 woluminów.

Przy Bibliotece działa Izba Regionalna w Dolsku. W Izbie zgromadzone są przedmioty z życia codziennego mieszkańców Dolska, spisywane są zwyczaje ludowe oraz zbierane przedmioty sztuki ludowej. Znaczny zbiór stanowią pamiątki związane z Powstaniem Wielkopolskim i II wojną światową.

Gmina Dolsk posiada bogaty kalendarz imprez kulturalnych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Ich organizacją zajmują się głównie Miejsko-Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, Biblioteka Publiczna, Urząd Miasta i Gminy, sołectwa, a także organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, kluby sportowe i lokalne parafie.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek prowadzących w gminie działalność w obszarze kultury.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Dolsk	Plac Wyzwolenia 4, 63-140 Dolsk
2.	Miejsko-Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Dolsku	ul. Kościańska 8a, 63-140 Dolsk

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Dolsk.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Zaliczają się do niej przede wszystkim obiekty znajdujące się w strukturach Miejsko-Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Dolsku, położonego nad dwoma brzegami jeziora Dolskiego Wielkiego. Po stronie miasta w skład majątku ośrodka wchodzi strzeżona Plaża Miejska z dwoma pomostami i zapleczem

sanitarnym oraz wypożyczalnią sprzętu wodnego. W pobliżu znajdują się korty tenisowe, kompleks boisk do siatkówki plażowej, piłki nożnej plażowej, boisko do koszykówki oraz pełnowymiarowy stadion piłkarski z pawilonem socjalnym, a także boisko wielofunkcyjne „Orlik 2012”. Przy stadionie znajduje się również sala sportowa.

Dane szczegółowe na temat infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2016 roku

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Stadion Sportowy	ul. Kościańska 9, 63-140 Dolsk
2.	Sala Sportowa	ul. Kościańska 8a, 63-140 Dolsk
3.	Plaża Miejska	ul. Kościelna 25, 63-140 Dolsk
4.	Boisko „Orlik 2012”	ul. Kościańska 9, 63-140 Dolsk
5.	Pole namiotowe i plaża	ul. Wczasowa 13, 63-140 Dolsk
6.	Boisko do siatkówki plażowej	ul. Kościelna 25, 63-140 Dolsk
7.	Boisko sportowe	Wieszczyczyn
8.	Boisko sportowe	Lubiatowo
9.	Boisko sportowe	Mełpin
10.	Boisko sportowe	Rusocin
11.	Boisko sportowe	Międzychód
12.	Boisko sportowe	Nowieczek
13.	Boisko sportowe	Małachowo
14.	Boisko sportowe	Masłowo
15.	Boisko sportowe	Trąbinek
16.	Boisko sportowe	Mszczyczyn
17.	Boisko sportowe	Błazejewo
18.	Boisko sportowe	Lubiatówko
19.	Plac zabaw	ul. Kościelna 25, 63-140 Dolsk
20.	Plac zabaw	ul. Akacyjowa, 63-140 Dolsk
21.	Plac zabaw	ul. Podrzekta, 63-140 Dolsk
22.	Plac zabaw	Małachowo
23.	Plac zabaw	Księginki
24.	Plac zabaw	Rusocin
25.	Plac zabaw	Lubiatówko
26.	Plac zabaw	Lubiatowo
27.	Plac zabaw	Wieszczyczyn
28.	Plac zabaw	Błazejewo

29.	Plac zabaw	Brzeźnica
30.	Plac zabaw	Drzonek
31.	Plac zabaw	Kotowo
32.	Plac zabaw	Masłowo
33.	Plac zabaw	Mełpin
34.	Plac zabaw	Międzychód
35.	Plac zabaw	Mszczyszyn
36.	Plac zabaw	Nowieczek
37.	Plac zabaw	Ostrowieczno
38.	Plac zabaw	Pokrzywnica
39.	Plac zabaw	Trąbinek

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Dolsk.

Gmina posiada bogate zasoby przyrodnicze i kulturowe pozwalające na rozwój na jej obszarze różnych form turystyki. O atrakcyjności gminy decydują głównie piękne jeziora, lasy, liczne zabytki architektury i kultury materialnej oraz infrastruktura turystyczno-wypoczynkowa. Na terenie gminy znajdują się ośrodki wypoczynkowe, pola biwakowe i gospodarstwa agroturystyczne. Zarówno jej mieszkańcy, jak i turyści mogą korzystać z plaż, wypożyczalni sprzętu wodnego, kortów tenisowych, boisk i siłowni. Ofertę turystyczną wzbogacają ośrodki, ścieżki edukacyjne oraz szlaki turystyczne piesze i rowerowe.

7. ZDROWIE I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W gminie Dolsk funkcjonują 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prowadzonych jest 6 prywatnych praktyk lekarskich oraz działają 2 apteki. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego „Familia” w Dolsku	ul. Śremskie Przedmieście 32, 63-140 Dolsk
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Dentysta” w Dolsku	ul. Śremskie Przedmieście 32, 63-140 Dolsk
3.	Indywidualna Praktyka Położnej Środowiskowo-Rodzinnej w Dolsku, Małgorzata Janiszewska	ul. Śremskie Przedmieście 32, 63-140 Dolsk

4.	Usługi Pielęgniarskie, Indywidualna Praktyka w Dolsku, Emilia Różycka	ul. Śremskie Przedmieście 32, 63-140 Dolsk
5.	Usługi Pielęgniarskie, Indywidualna Praktyka w Dolsku	ul. Śremskie Przedmieście 32, 63-140 Dolsk
6.	Pielęgniarska Opieka Długoterminowa „Flora-Med” w Dolsku	ul. Śremskie Przedmieście 32, 63-140 Dolsk
7.	Prywatny Gabinet Stomatologiczny i Laboratorium Protetyczne „Optident” w Dolsku, Sylwia Adamska	ul. Lipowa 29, 63-140 Dolsk
8.	Prywatna Praktyka Lekarska w Dolsku, internista, kardiolog lek. med. Andrzej Grzelka	ul. Gostyńskie Przedmieście 39, 63-140 Dolsk
10.	Apteka „Aronia” w Dolsku	pl. Wyzwolenia 20, 63-140 Dolsk
11.	Apteka „Na Skraju” w Dolsku	ul. Śremskie Przedmieście 6, 63-140 Dolsk

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Dolsk.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba porad udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej zwiększała się z roku na rok. W 2014 roku wyniosła ona 17.720, rok później 18.192, a w 2016 roku 19.161. Jednocześnie systematycznie zwiększała się liczba porad udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W 2014 roku wyniosła ona 18.503, rok później 19.384, a w 2016 roku 20.326.

Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki znajdujące się w Śremie, wśród nich przychodnie specjalistyczne i Szpital Powiatowy im. Tadeusza Malińskiego (ul. Chełmońskiego 1, 63-100 Śrem).

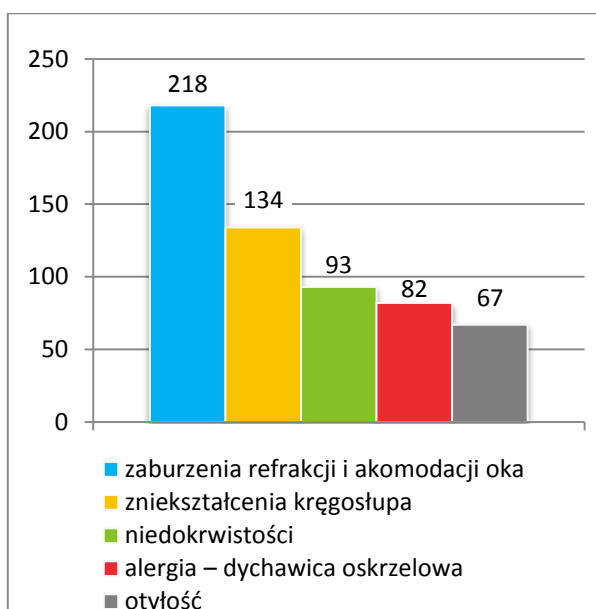
Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Przychodnię Zespołu Lekarza Rodzinnego „Familia” w Dolsku. Wynika z nich, że w 2016 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 496 dzieci i młodzieży oraz 3.363 osoby dorosłe. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (218 osób), zniekształcenia kręgosłupa (134), niedokrwistości (93), alergia – dychawica oskrzelowa (82), otyłość (67), alergie pokarmowe (45), choroby tarczycy, alergie skórne (po 41), choroba nadciśnieniowa (36) oraz choroby układu moczowego (25). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (1.969 osób), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (1.011), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę

oskrzelową (371), cukrzycę (359), przewlekłe choroby układu trawiennego (242), nowotwory (157), niedokrwistość (127), choroby tarczycy (122) oraz choroby obwodowego układu nerwowego (119).

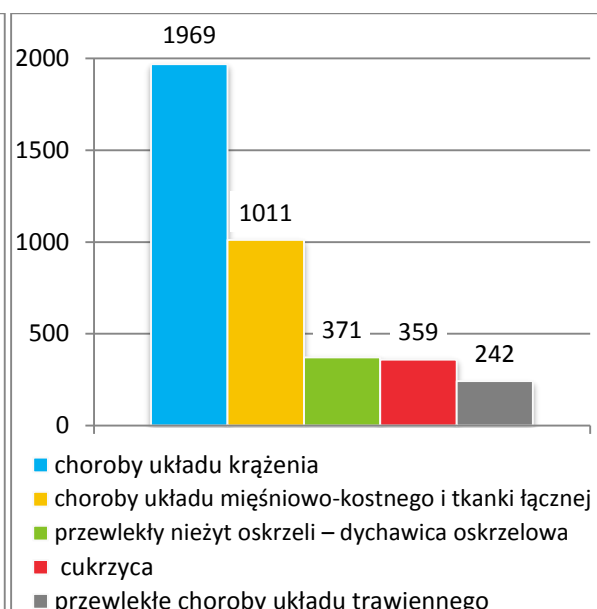
Na koniec 2016 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 4.821, w tym 850 dzieci i 3.971 osób dorosłych.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 15. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2016 roku

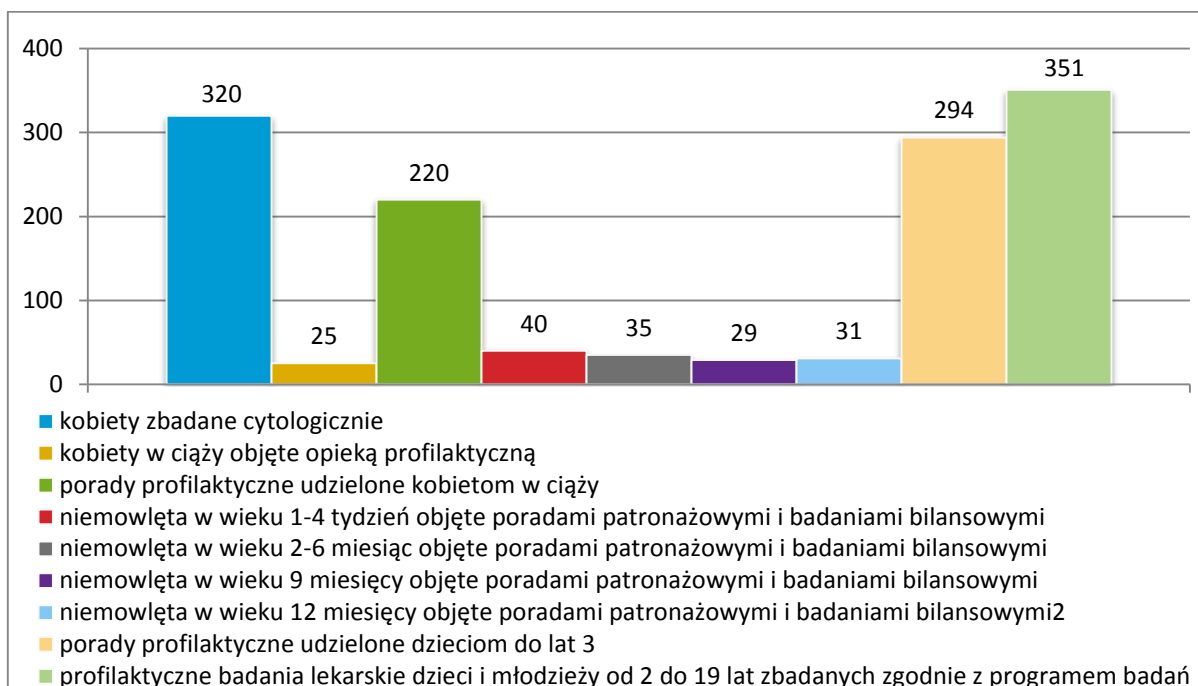
Wykres 16. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2016 roku

Źródło danych: Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego „Familia” w Dolsku.

W analizowanym roku Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego „Familia” w Dolsku sprawowała także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2016 roku

Źródło danych: Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego „Familia” w Dolsku.

W 2016 roku 320 kobiet zbadano cytologicznie, a opieką profilaktyczną objęto 25 kobiet w ciąży, którym udzielono 220 porad. Poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 40 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia, 35 niemowląt od 2 do 6 miesiąca życia, 29 niemowląt w wieku 9 miesięcy oraz 31 niemowląt w wieku 12 miesięcy. Liczba porad profilaktycznych udzielonych dzieciom do lat 3 wyniosła 294, a profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 351 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

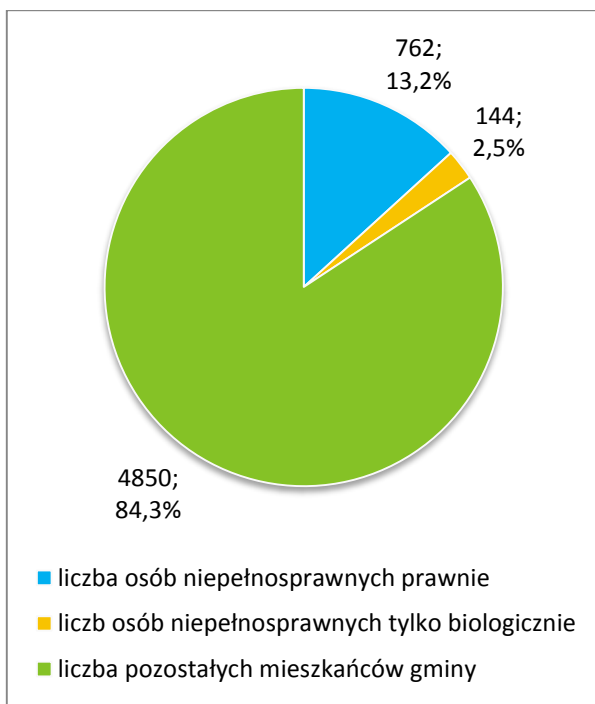
Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego,

przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

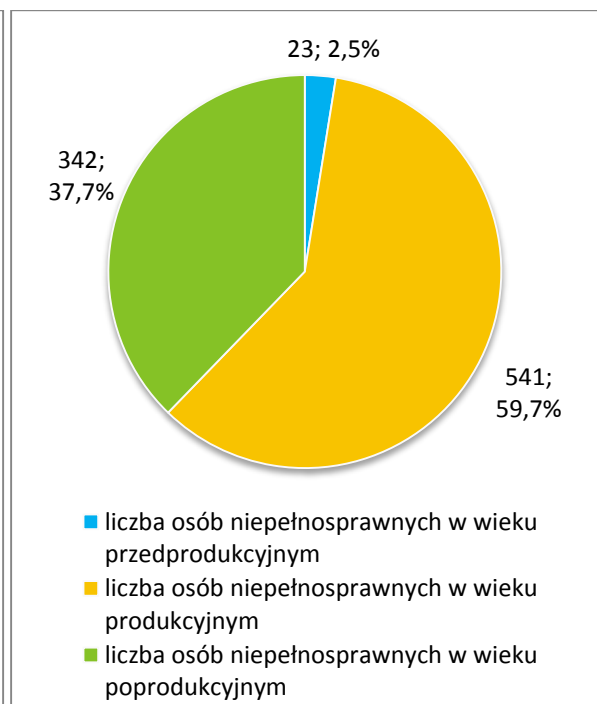
W 2002 roku w gminie Dolsk mieszkało 906 osób niepełnosprawnych, w tym 464 mężczyzn i 442 kobiety. Wśród nich zdecydowaną większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (762 osoby, tj. 84,1%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 144 osób (15,9%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 15,7%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (541 osób, tj. 59,7%) i poprodukcyjnym (342 osoby, tj. 37,7%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 18. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 19. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

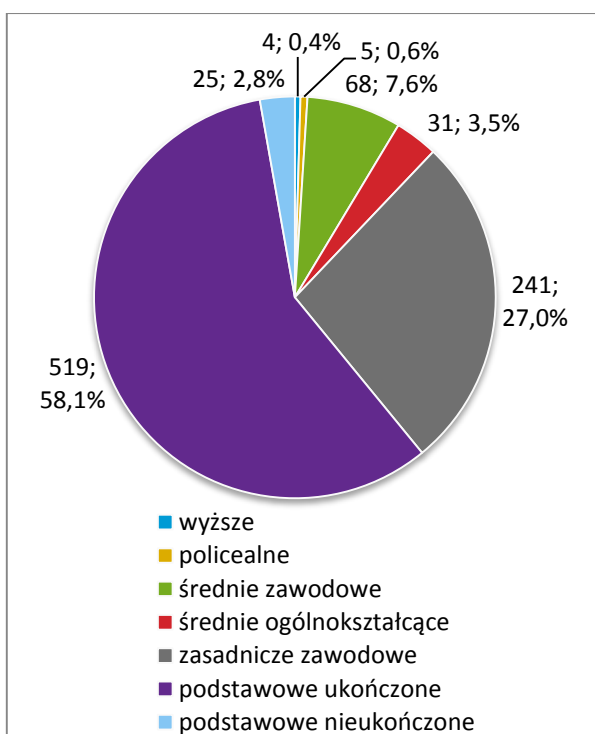
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 15,8% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 46,9%.

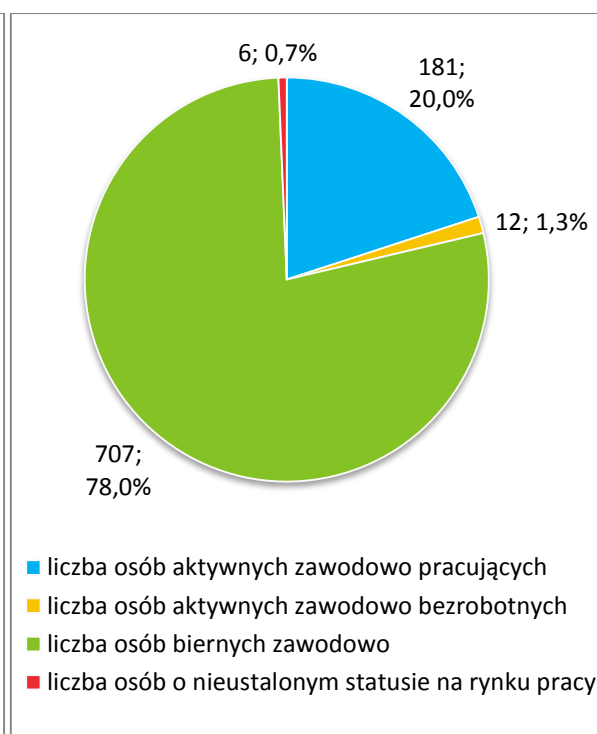
Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (519 osób, tj. 58,1%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (707 osób, tj. 78%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

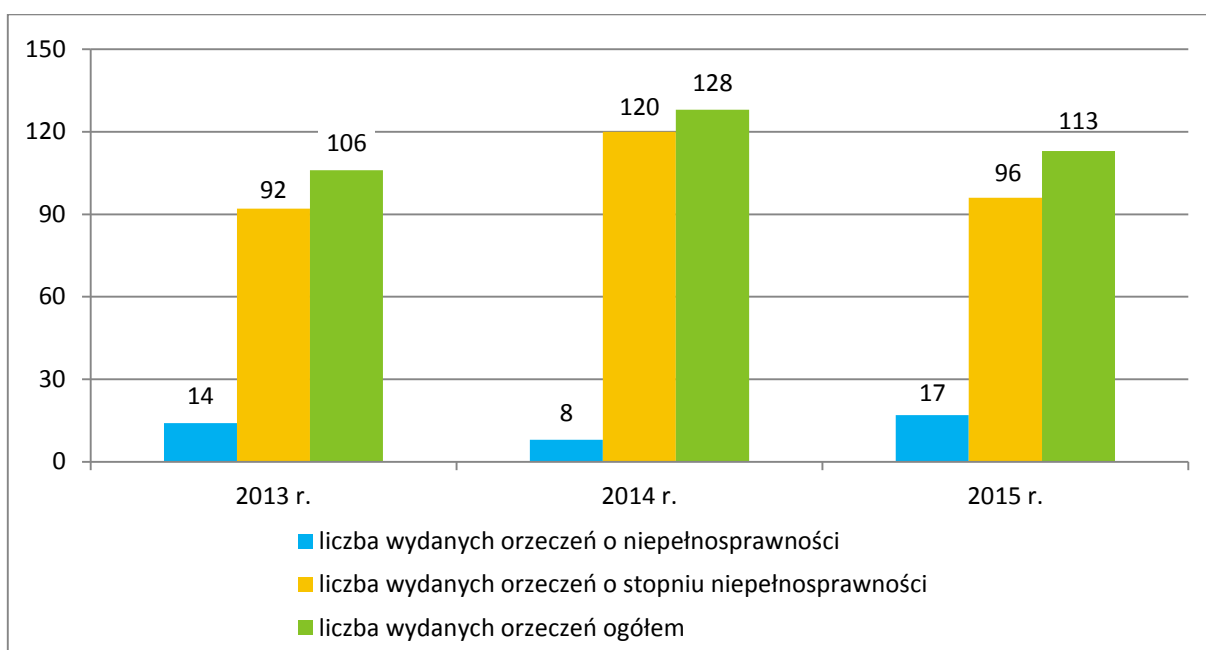
Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Dolsk zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie. Według jego danych, w latach 2014-2016 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) ulegała wahaniom (14 w 2014 r., w tym 4 dla mieszkańców miasta Dolsk, 8 w 2015 r., w tym 1 dla mieszkańców miasta Dolsk, 17 w 2016 r., w tym 2 dla mieszkańców miasta Dolsk), podobnie jak liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia; 92 w 2014 r., w tym 27 dla mieszkańców miasta Dolsk, 120 w 2015 r., w tym 38 dla mieszkańców miasta Dolsk, 96 w 2016 r., w tym 37 dla mieszkańców miasta Dolsk). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 22. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOoN w Śremie do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2014-2016

Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Śremie.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób

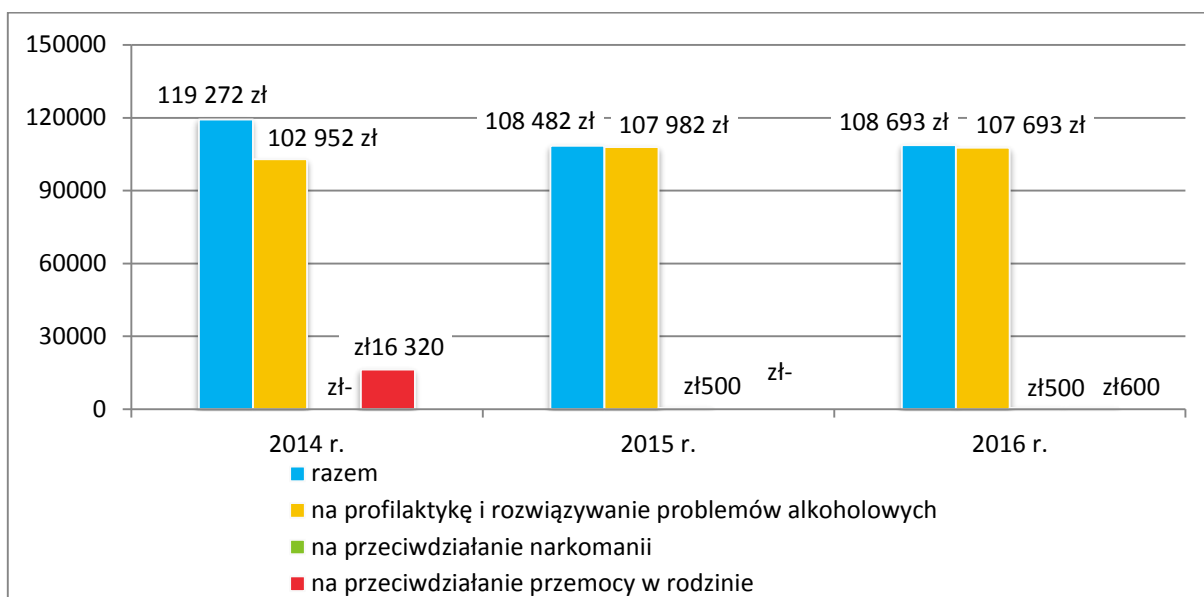
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci
---	--	--	------------------------------------	------------------------------------	----------------------------------

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Dolsk dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje ok. 118 osób uzależnionych od alkoholu (2% populacji), ok. 235 osób współuzależnionych (4% populacji), ok. 294-412 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% populacji), ok. 235 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji) oraz ok. 313 ofiar przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

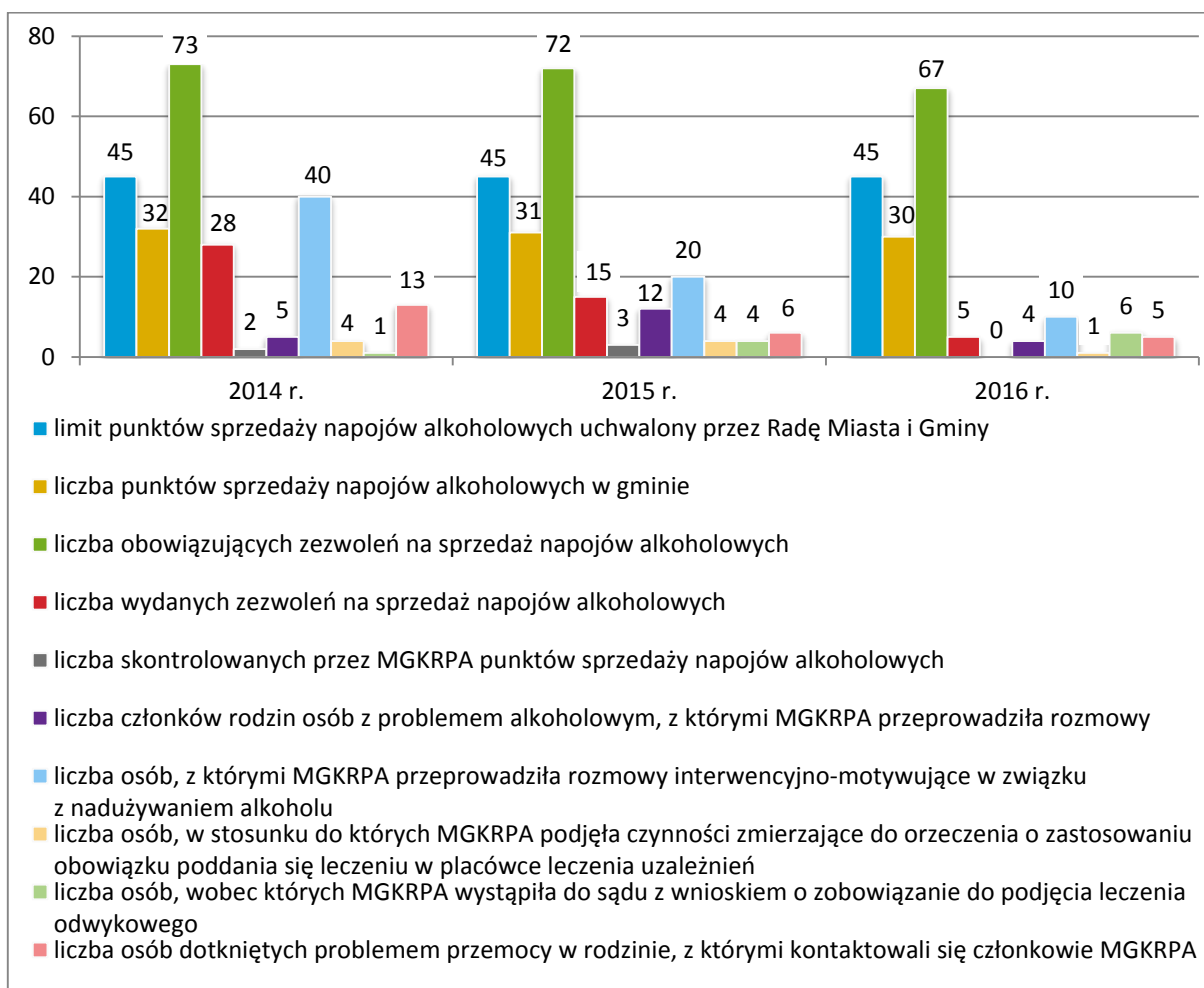
Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Dolsk w latach 2014-2016.

Wykres 23. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2014-2016

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Dolsk.

W latach 2015-2016 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie była nieco niższa niż w 2014 roku (119.272 zł w 2014 r., 108.482 zł w 2015 r., 108.693 zł w 2016 r.). Wpływ na to, pomimo wzrostu kwot przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, miał spadek nakładów na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Dolsk zajmuje się Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej ustawowych zadań należy m.in.: podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych oraz kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez Komisję, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności MGKRPA w latach 2014-2016

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Dolsk.

W latach 2014-2016 uchwalony przez Radę Miasta i Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie był na tym samym poziomie (po 45 w każdym roku). Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych była zbliżona (32 w 2014 r., 31 w 2015 r., 30 w 2016 r.), a liczba obowiązujących zezwoleń na ich sprzedaż nieznacznie zmniejszała się z roku na rok (z 73 w 2014 r. do 67 w 2016 r.). Spadała również liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (z 28 w 2014 r. do 5 w 2016 r.). Jednocześnie liczba skontrolowanych przez MGKRPA punktów sprzedaży napojów alkoholowych była niewielka (2 w 2014 r., 3 w 2015 r.). W analizowanym okresie nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W latach 2014-2016 liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi MGKRPA przeprowadziła rozmowy, ulegała wahaniom (5 w 2014 r., 12 w 2015 r.,

4 w 2016 r.), natomiast z roku na rok spadała liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu (z 40 w 2014 r. do 10 w 2016 r.).

W analizowanym okresie MGKRPA podejmowała czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (wobec 4 osób w 2014 i 2015 r. i wobec 1 osoby w 2016 r.), a także występowała wobec takich osób do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (w przypadku 1 osoby w 2014 r., 4 osób w 2015 r. i 6 osób w 2016 r.).

W latach 2014-2016 liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MGKRPA, zmniejszała się z roku na rok (z 13 w 2014 r. do 5 w 2016 r.).

Obok Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy odgrywają: Punkt Konsultacyjny, Ośrodek Pomocy Społecznej, i Zespół Interdyscyplinarny w Dolsku oraz Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Śremie.

Dane szczegółowe na ich temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dolsku	Plac Wyzwolenia 4, 63-140 Dolsk
Punkt Konsultacyjny w Dolsku	Plac Wyzwolenia 4, 63-140 Dolsk
Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku	Plac Wyzwolenia 3, 63-140 Dolsk
Zespół interdyscyplinarny w Dolsku	Plac Wyzwolenia 3, 63-140 Dolsk
Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Śremie	ul. Mickiewicza 5, 63-100 Śrem

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Dolsk.

Zadaniem funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjnego jest informowanie o chorobie alkoholowej, możliwości leczenia osób uzależnionych i członków ich rodzin, wstępne motywowanie do podjęcia leczenia i terapii przeciwalkoholowej oraz udzielanie

wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie. W ramach Punktu usługi świadczą m.in.: specjalista psychoterapii uzależnień, pracownik socjalny, 3 pedagogów, lekarz i policjant.

W latach 2014-2016 ze wsparcia w Punkcie skorzystało odpowiednio 15, 15 i 9 osób z problemem alkoholowym oraz odpowiednio 2, 2 i 1 dorosły członek rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i dorosłych dzieci alkoholików). Pomocą obejmowane były również osoby doznające przemocy w rodzinie – 7 w 2014 roku i po 2 w 2015 i 2016 roku oraz stosujące przemoc – 6 w 2014 roku, 2 w 2015 roku i 3 w 2016 roku.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolsku wynika, że w latach 2014-2016 liczba rodzin objętych wsparciem z powodu alkoholizmu była na zbliżonym poziomie (17 rodzin liczących 36 osób w 2014 r., 17 rodzin liczących 40 osób w 2015 r., 16 rodzin liczących 42 osoby w 2016 r.). Jednocześnie liczba rodzin objętych wsparciem z powodu przemocy w rodzinie była niewielka (1 rodzina licząca 2 osoby w 2014 r., 1 rodzina licząca 6 osób w 2015 r., 2 rodziny liczące 10 osób w 2016 r.). Z kolei narkomania nie była powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego. Według jego danych, w 2014 roku powołano w gminie 9, a w 2016 roku 3 grupy robocze zajmujące się indywidualnymi przypadkami przemocy w rodzinie. W 2016 roku Zespół objął działaniami łącznie 10 osób. Warto dodać, że w 2014 roku, w ramach projektu pn. „Można żyć inaczej”, przeprowadzono m.in. szkolenie Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. Projekt ten był realizowany w ramach Programu osłonowego Ministra Pracy i Polityki Społecznej pn. „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Na realizację projektu Ministerstwo przekazało 13.000 zł, a udział własny gminy wyniósł 3.500 zł.

W 2016 roku Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Śremie objęła wsparciem 10 mieszkańców gminy Dolsk.

Prowadzona w gminie działalność profilaktyczna z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie (w szczególności w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych) obejmuje m.in. organizowanie i realizowanie programów profilaktycznych, prelekcji i pogadarek, spektakli profilaktycznych, festynów i innych imprez

plenerowych, imprez sportowych, konkursów, wypoczynku dla dzieci i młodzieży, pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz szkoleń i warsztatów dla rodziców.

W latach 2014-2016 w prelekcjach i pogadankach uczestniczyło odpowiednio 100, 192 i 150 osób, w spektaklach – ok. 150, 50 i 50 osób, w festynach i innych imprezach plenerowych – ok. 100, 80 i 200 osób, w imprezach sportowych – ok. 600, 340 i 300 osób, w konkursach – ok. 100, 100 i 50 osób, w koloniach i obozach z programem zajęć profilaktycznych – 36, 82 i 30 osób, w pozalekcyjnych zajęciach sportowych – 80, 48 i 40 osób, w skierowanych do grup rówieśniczych programach i przedsięwzięciach profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież – 200 osób w 2014 roku, a w szkoleniach i warsztatach dla rodziców – 30 osób w 2016 roku.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Dolsk problem bezdomność nie występuje, ma jedynie charakter jednostkowy. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku. W latach 2014-2016 objął on wsparciem z powodu bezdomności po 2 osoby w każdym roku.

W gminie nie ma żadnych placówek zapewniających osobom bezdomnym schronienie. W razie potrzeby osoby te mogą być kierowane do placówek poza jej terenem. W szczególności są to placówki działające przy Fundacji na rzecz Rewaloryzacji Miasta Śrem: Dom dla Bezdomnych Kobiet (ul. Dutkiewicza 8a, 63-100 Śrem) i Hostel Socjalny w Nochowiu dla bezdomnych mężczyzn (ul. Śremska 1, 63-100 Śrem).

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Za ochronę mieszkańców oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie Dolsk odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Śremie (ul. Mickiewicza 15, 63-100 Śrem). W jej strukturze działają: Wydział Kryminalny, Wydział Prewencji i Wydział Ruchu Drogowego.

Do zadań Wydziału Kryminalnego należy w szczególności rozpoznawanie, zapobieganie i zwalczanie przestępczości kryminalnej i gospodarczej, organizowanie i prowadzenie poszukiwań rzeczy i osób zaginionych, identyfikacja osób o nieustalonej tożsamości, wykonywanie czynności dochodzeniowo-śledczych w celu ujawniania przestępstw i sprawnego wykrywania ich sprawców.

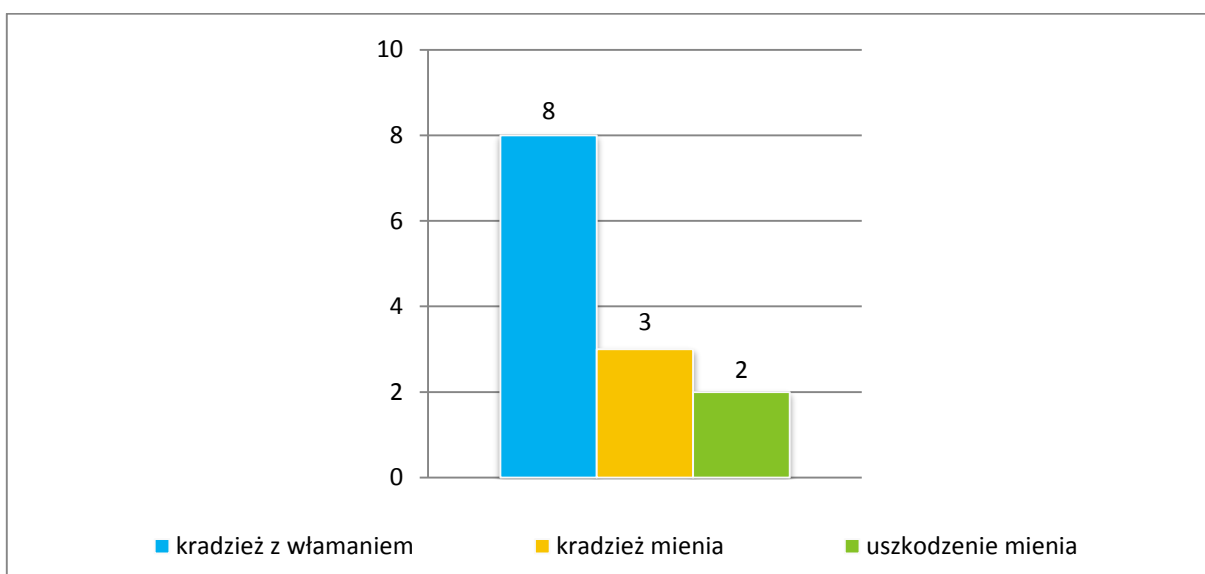
Wydział Prewencji zajmuje się przede wszystkim zapewnieniem niezwłocznej reakcji Policji na zgłoszone wydarzenie, organizowaniem i bezpośrednią realizacją służby prewencyjnej na terenie miasta Śrem i powiatu śremskiego w celu utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, kompleksową analizą zjawisk demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz inicjowaniem przedsięwzięć zmierzających do zapobiegania patologii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, realizacją zadań wynikających z prowadzonych procedur dotyczących przemocy w rodzinie, udziałem w pracach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych. W strukturach Wydziału Prewencji funkcjonuje m.in. Zespół Dzielnicowych w Dolsku.

Do zadań Wydziału Ruchu Drogowego należy z kolei utrzymanie porządku i bezpieczeństwa ruchu na drogach, w szczególności poprzez zapobieganie przestępstwom i wykroczeniom drogowym.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Śremie, w ramach działań profilaktycznych, podejmują wiele inicjatyw prewencyjnych. Realizują m.in. program „Dzielnicowy bliżej nas”, „Dzielnicowy przyjacielem dzieci”, „Bądź bezpieczny na emeryturze”.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Śremie, w 2016 roku na terenie gminy Dolsk stwierdzono 13 przestępstw. Wśród nich najwięcej polegało na kradzieży z włamaniem – łącznie 8. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Przestępstwa popełnione w gminie w 2016 roku

Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Śremie.

Najwięcej przestępstw popełniono na terenie Dolska (6) i miejscowości Małachowa (2). Pojedyncze przestępstwa stwierdzono w miejscowościach: Nowieczek, Ostrowieczno, Drzonek, Błazejewo i Rusocin. Po 3 przestępstwa zarejestrowano w miesiącach kwiecień i grudzień, 2 – w lutym, a po 1 – w styczniu, marcu, lipcu, wrześniu i listopadzie.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Dolsk wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny oraz ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Realizując zadania Ośrodek współpracuje m.in. z Urzędem Miasta i Gminy Dolsk, radnymi, sołtysami, placówkami ochrony zdrowia, poradniami specjalistycznymi, Policją, gminnymi placówkami oświatowymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w Śremie, domami pomocy społecznej i placówkami pomocy osobom bezdomnym w Śremie, Warsztatem Terapii Zajęciowej w Śremie oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w gminie i powiecie.

W 2016 roku kadrę Ośrodka stanowiło 10 osób, w tym kierownik i 2 pracowników socjalnych oraz główny księgowy, pracownicy ds. świadczeń rodzinnych i wychowawczych, funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych, asystent rodziny – łącznie 7 osób zatrudnionych na 5,75 etatu.

W analizowanym roku Ośrodek nie spełniał wynikającego z art. 110 ust. 11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązku zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 2.950 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie i kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2016 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	2
wykształcenie wyższe	1
wykształcenie średnie	1
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	2
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
pozostali pracownicy	7
wykształcenie wyższe	2
wykształcenie średnie	4
wykształcenie inne	1
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0
staże	0

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku.

Ze wsparcia udzielanego przez OPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

Od 1 kwietnia 2016 roku OPS wypłaca również świadczenie wychowawcze z przeznaczeniem na częściowe pokrycie kosztów związanych z zaspokojeniem potrzeb życiowych oraz wychowaniem dziecka. Świadczenie wynosi 500 zł miesięcznie i przysługuje na drugie i każde kolejne dziecko do momentu ukończenia przez nie 18. roku życia, bez względu na osiągnięte dochody rodziny. Pobieranie świadczenia na pierwsze dziecko jest możliwe tylko pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego, gdy dochód na członka rodziny nie przekracza 800 zł lub 1.200 zł na członka rodziny, jeśli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne.

W 2016 roku wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie znacznie wzrosły w stosunku do lat 2014-2015 (3.179.700 zł w 2014 r., 3.998.734 zł w 2015 r., 7.038.576 zł w 2016 r.). Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które w 2016 roku wydatkowano 3.815.580,51 zł. W analizowanym okresie zwiększały się także środki finansowe przeznaczone m.in. na: pokrycie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej, utrzymanie dzieci z gminy w pieczy zastępczej, przeciwdziałanie alkoholizmowi, świadczenia rodzinne, wspieranie rodziny poprzez zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny, składki na ubezpieczenia zdrowotne, zasiłki stałe oraz usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Zmniejszyły się natomiast kwoty wydatkowane m.in. na: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie zasiłki i pomoc w naturze dodatki mieszkaniowe oraz pomoc materialną dla uczniów. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2014-2016

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2014 r.	w 2015 r.	w 2016 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	0	500	500
przeciwdziałanie alkoholizmowi	102.952	107.983	107.693
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	6.379	0	8.428
rodziny zastępcze	0	3.003	7.396
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	16.320	0	600
wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	25.044	21.392	32.150

świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	2.027.148	1.945.626	2.213.450
składki na ubezpieczenia zdrowotne	7.540	8.351	11.803
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	185.856	176.491	131.069
dotatki mieszkaniowe	85.007	88.404	80.272
zasiłki stałe	19.233	20.628	27.073
Ośrodek Pomocy Społecznej	370.182	373.581	369.819
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	74.040	69.358	84.666
pozostała działalność, w tym program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	142.571	102.472	85.262
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pozostała działalność w zakresie polityki społecznej, w tym m.in. projekt współfinansowany z EFS	21.023	1.716	0
świadczenie wychowawcze	–	–	3.815.580,51
edukacyjna opieka wychowawcza			
pomoc materialna dla uczniów	96.405	79.229	62.814
ogółem	3.179.700	2.998.734	7.038.576
w tym w budżecie OPS	3.079.513	2.916.589	6.972.230

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku.

W 2016 roku liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia, była niższa niż w latach 2014-2015 (331 w 2014 r., 306 w 2015 r., 280 w 2016 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (484 w 2014 r., 497 w 2015 r., 446 w 2016 r.).

W gronie osób korzystających z pomocy społecznej w gminie, największą grupę stanowiły dzieci i młodzież w wieku do 17 lat (166 w 2014 r., 160 w 2015 r., 156 w 2016 r.). Ich udział w ogóle odbiorców pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie, zwiększał się z roku na rok (50,2% w 2014 r., 52,3% w 2015 r., 55,7% w 2016 r.).

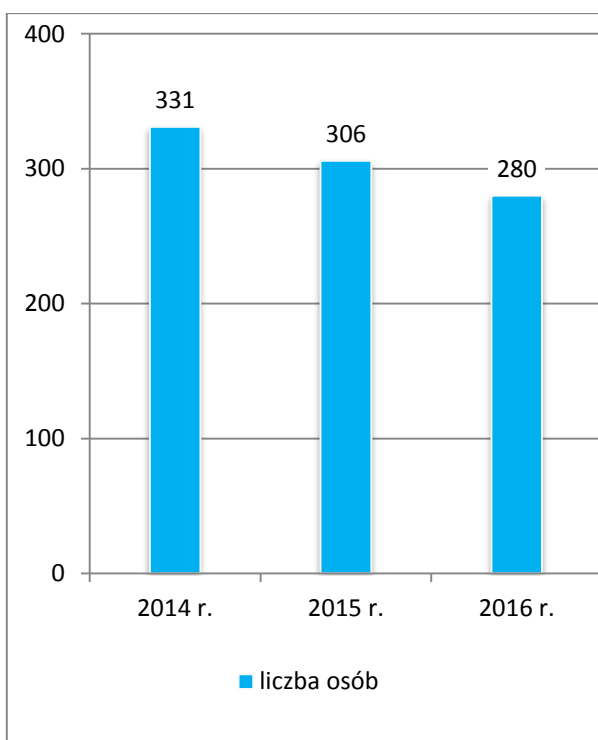
Zdecydowaną większość odbiorców wsparcia udzielanego przez OPS stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej (148 w 2014 r., 137 w 2015 r., 121 w 2016 r.). Ich odsetek w gronie beneficjentów Ośrodka, którym przyznano świadczenie, utrzymywał się na zbliżonym poziomie i wynosił: 44,7 i 44,8% odpowiednio w 2014 i 2015 roku, natomiast w 2016 roku zmniejszył się do 43,2%.

W latach 2014-2016 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, systematycznie zmniejszała się (z 450 w 2015 r. do 320 w 2016 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne, ulegała wahaniom (314 w 2014 r., 353 w 2015 r., 322 w 2016 r.).

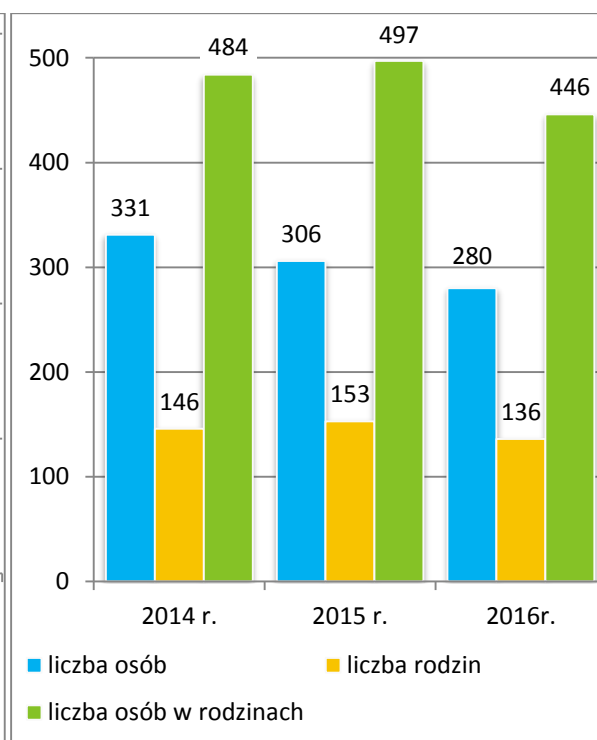
W 2016 roku zmniejszyła się w stosunku do lat poprzednich liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (143 w 2014 r., 158 w 2015 r., 128 w 2016 r.), z roku na rok malała natomiast liczba osób przebywających w tych rodzinach (z 475 w 2014 r. do 401 w 2016 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 26. Osoby w gminie, którym w latach 2014-2016 udzielono pomocy i wsparcia

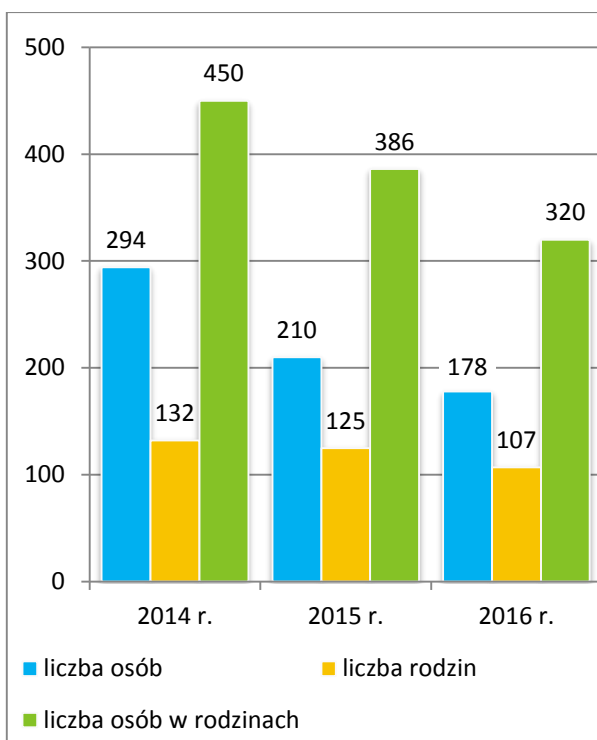

Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie

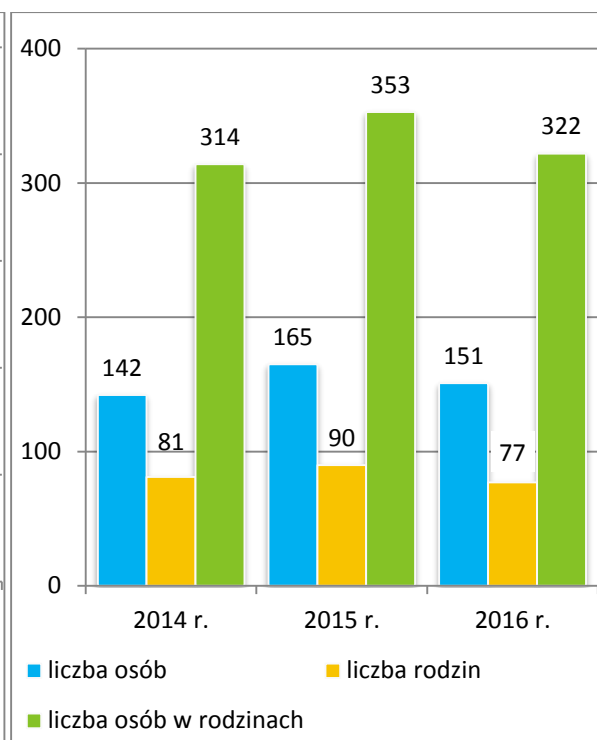

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku.

Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie pieniężne

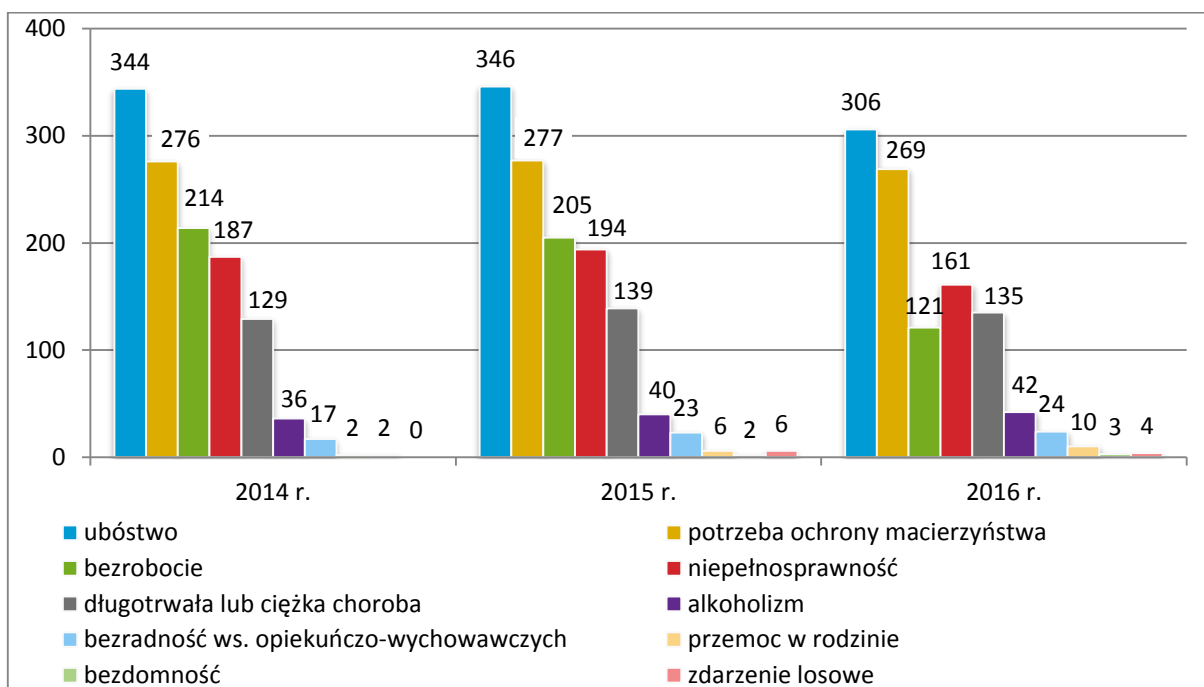
Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2014-2016 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem, wymagające ochrony macierzyństwa, a także zmagające się z bezrobociem, doświadczające niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 30. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku.

W 2016 roku, w stosunku do lat poprzednich, zmniejszyła się liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z czterech zasadniczych powodów: ubóstwa (z 344 w 2014 r. do 306 w 2016 r.), bezrobocia (z 214 w 2014 r. do 121 w 2016 r.), niepełnosprawności (ze 187 w 2014 r. do 161 w 2016 r.) oraz potrzeby ochrony macierzyństwa (z 276 w 2014 r. do 269 w 2016 r.). Na zbliżonym poziomie pozostawała liczba świadczeniobiorców dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą (129 w 2014 r., 139 w 2015 r., 135 w 2016 r.), natomiast z roku na rok zwiększała się liczba odbiorców pomocy społecznej korzystających ze wsparcia z powodu alkoholizmu (z 36 w 2014 r. do 42 w 2016 r.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (z 17 w 2014 r. do 24 w 2016 r.).

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2014-2016

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2014 r.	2015r.	2016 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
pieniężne	zasiłek stały	6	7	6	50	66	58
	zasiłek okresowy	50	35	22	200	158	74
	zasiłek celowy	291	206	172	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	165	96	28	451	257	67
niepieniężne	posiłek	120	142	137	14.350	19.609	17.578
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	120	142	137	14.350	19.609	17.578
	schronienie	2	1	2	361	360	434
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	1	0	1	3	0	4
	usługi opiekuńcze	14	11	12	5.907	5.500	6.784
usługi	specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	1	1	198	208	204
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	30*	12*	0*	X	X	X
	praca socjalna	156*	153*	133*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	1*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	5	0	0	X	X	X
	indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X
indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)		0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	11* (1)	10* (1)	14* (1)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	0	3.003	7.369	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2014-2016 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej,

a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych malała z roku na rok (z 291 w 2014 r. do 172 w 2016 r.). Znacznie rzadziej udzielano zasiłku okresowego, który przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. W analizowanym okresie liczba osób, które z niego skorzystały, także spadała (z 50 w 2014 r. do 22 w 2016 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem ubóstwa i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2015-2016 liczba osób objętych posiłkiem była wyższa niż w 2014 roku (120 w 2014 r., 142 w 2015 r., 137 w 2016 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2014-2015 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, była podobna (156 w 2014 r., 153 w 2015 r.), natomiast w 2016 roku spadła (do 133).

Praca socjalna świadczona w gminie nakierowana była przede wszystkim na dobro osób i rodzin i obejmowała działania zmierzające do przezwyciężenia ich trudnych sytuacji życiowych, zapobiegające utrwalaniu się i poszerzaniu dysfunkcji oraz zapobiegające degradacji biologicznej i społecznej.

W latach 2014-2016 Ośrodek świadczył także usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Tymi pierwszymi w 2014 roku objęto 14 osób, a w kolejnych latach odpowiednio 11 i 12 osób. Ze specjalistycznych usług opiekuńczych korzystała natomiast 1 osoba w każdym roku.

W analizowanym okresie OPS realizował również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej zatrudniając 1 asystenta rodziny, pod opieką którego pozostawało 11 rodzin w 2014 roku, 10 rodzin w 2015 roku i 14 rodzin w 2016 roku. W latach 2015-2016 Ośrodek partycypował także w kosztach utrzymania 3 dzieci z gminy w pieczy zastępczej.

W analizowanym okresie OPS realizował również zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, a także delegując do niego swoich pracowników. Warto dodać, że w 2014 roku Ośrodek realizował projekt pn. „Można żyć inaczej” w ramach Programu Ośłonowego Ministra Pracy i Polityki Społecznej „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. W trakcie projektu m.in. sporządzono diagnozę problemu przemocy na terenie gminy, zorganizowano pogadanki profilaktyczne, warsztaty psychoedukacyjne dla rodzin zagrożonych oraz otwarto punkt konsultacyjny dla ofiar przemocy.

W latach 2014-2016 w gminie wypłacano również stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Najczęściej wsparcie te kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub zagrożonych wykluczeniem społecznym i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Po wzroście w 2015 roku, liczba osób nim objętych w kolejnym roku spadła (156 w 2014 r., 166 w 2015 r., 125 w 2016 r.), natomiast kwota udzielonych świadczeń zmniejszyła się z roku na rok (76.556 zł w 2014 r., 60.692 zł w 2015 r., 54.488 zł w 2016 r.).

Od 2014 roku w gminie realizowany jest również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się OPS, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny.

W analizowanym okresie w gminie były również organizowane prace społecznie użyteczne, w ramach których zatrudniono 3 osoby w 2014 roku i po 4 osoby w latach 2015-2016. Na ten cel wydatkowano 3.762 zł w 2014 roku, 2.916 zł w 2015 roku i 3.532 zł w 2016 roku.

W 2014 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku realizował w partnerstwie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie projekt systemowy pn. „Pokonać wykluczenie. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Powiecie Śremskim”. Był on współfinansowany z Europejskiego Funduszu

Społecznego i zakładał wsparcie osób niepełnosprawnych, bezrobotnych lub pozostających bez zatrudnienia, korzystających z pomocy społecznej, będących w wieku aktywności zawodowej lub w wieku poprodukcyjnym, ale zamierzających podjąć zatrudnienie. W ramach projektu pomoc uzyskało 5 beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie poprzez m.in. udział w indywidualnych sesjach z psychologiem; konsultacjach z doradcą zawodowym i prawnikiem, warsztatach – „Dobry rodzic” i „Jedź zdrowiej i wydawaj mniej”, a także w kursie prawa jazdy i obsługi kasy fiskalnej. Ośrodek uczestniczył także w konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, w tym programach osłonowych.

W ramach realizowanych zadań OPS przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2014-2016 ogólna liczba udzielonych świadczeń ulegała wahanom (12.162 w 2014 r., 11.488 w 2015 r., 12.002 w 2016 r.), na co zasadniczy wpływ miała zmieniająca się liczba wypłacanych zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków (10.038 w 2014 r., 9.350 w 2015 r., 9.661 w 2016 r.).

W analizowanym okresie systematycznie zwiększała się również liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (z 1.757 w 2014 r. do 1.865 w 2016 r.), natomiast z roku na rok spadała liczba przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (z 261 w 2014 r. do 191 w 2016 r.).

W latach 2014-2016 systematycznie zwiększała się liczba wypłaconych specjalnych zasiłków opiekuńczych (z 25 w 2014 r. do 148 w 2016 r.).

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	10.038	9.350	9.661
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.757	1.762	1.865
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	261	213	191
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	6	0	X
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	25	101	148

jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	75	62	64
świadczenie rodzicielskie			
liczba świadczeń	X	X	73
ogółem			
liczba świadczeń	12.162	11.488	12.002
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	395	15	134

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku.

Od 2014 roku Ośrodek przyznawał zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W latach 2014-2016 OPS przyznał odpowiednio 395, 15 i 134 takie zasiłki na kwotę odpowiednio 195.954, 93.600 i 69.923 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek i ich wartość ulegały wahaniom (278 na kwotę 40.801 zł w 2014 r., 265 na kwotę 57.488 zł w 2015 r., 362 na kwotę 72.064 zł w 2016 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2014-2016 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, była na zbliżonym poziomie (22 w 2014 r., po 19 w latach 2015-2016), natomiast liczba wypłaconych świadczeń zmniejszała się z roku na rok (z 472 w 2014 r. do 443 w 2016 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	22	19	19
liczba wypłaconych świadczeń	472	451	443
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	151.887	144.552	142.300

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Dolsk, poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej, nie funkcjonują żadne placówki wsparcia. Jej mieszkańcy mają jednak możliwość korzystania z oferty instytucji wsparcia działających poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Instytucje wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji oraz podmiot prowadzący	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie, ul. Dutkiewicza 5, 63-100 Śrem.	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Dom Pomocy Społecznej w Śremie, ul. Farna 16, 63-100 Śrem.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców; placówka przeznaczona dla 86 osób. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chore.
Dom Pomocy Społeczne w Psarskim, ul. Owocowa 8, 63-100 Śrem.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców; placówka przeznaczona dla 120 osób. Kategoria klienta: osoby w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chore.
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Śremie, ul. Promenada 7, 63-100 Śrem.	Zakres oferowanych usług: placówka całodobowa w ramach kontraktu z NFZ oraz dzienny oddział psychiatryczny, rehabilitacyjny dla osób dorosłych przewlekle chorych ze schorzeniami układu nerwowego i psychicznego. Kategoria klienta: dorosłe kobiety z zaburzeniami psychicznymi i układu nerwowego.

Śremski Ośrodek Onkologiczny BONA SPE w Śremie , ul. Chełmońskiego 1, 63-100 Śrem.	Zakres oferowanych usług: zakład opiekuńczo-leczniczy, poradnia onkologiczna, oddział onkologii klinicznej, opieka hospicyjna, kompleksowa opieka medyczna i pielęgnacyjna na podstawie kontraktu z NFZ. Kategoria klienta: osoby przewlekle somatycznie chore oraz niepełnosprawne w okresie rekonwalescencji.
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Śremie , ul. Chełmońskiego 1, 63-100 Śrem (prowadzone przez Śremskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Trójka”).	Zakres oferowanych usług: rehabilitacja zawodowa, społeczna i zdrowotna. Kategoria klienta: osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności i wskazaniem do uczestnictwa w WTZ.
Dom dla Bezdomnych Kobiet przy Fundacji na rzecz Rewaloryzacji Miasta Śrem , ul. Dutkiewicza 8a, 63-100 Śrem.	Zakres oferowanych usług: nocleg, całodobowa opieka, posiłek, odzież, zajęcia terapeutyczne. Kategoria klienta: bezdomne kobiety i kobiety z dziećmi.
Hostel Socjalny w Nochowiu przy Fundacji na rzecz Rewaloryzacji Miasta Śrem , Nochowo, ul. Śremska 1, 63-100 Śrem.	Zakres oferowanych usług: nocleg, całodobowa opieka, posiłek, odzież, zajęcia terapeutyczne. Kategoria klienta: bezdomni mężczyźni.
Rodziny zastępcze	Zakres oferowanych usług: realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kategoria klienta: rodziny z dziećmi.

Źródło danych: Starostwo Powiatowe i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Dolsk funkcjonuje kilkanaście organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach finansowych i pozafinansowych:

- zlecenie organizacjom i innym podmiotom realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie, w formie powierzenia lub wspierania wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie lub dofinansowanie ich realizacji,
- podejmowanie wspólnych działań na rzecz rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb mieszkańców gminy Dolsk z zakresu zadań publicznych, zaliczanych do sfery działalności pożytku publicznego, o ile te zadania są zadaniami gminy,
- konsultowanie projektów aktów prawa miejscowego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w dziedzinach dotyczących ich działalności statutowej, zgodnie z uchwałą Nr LI 328/10 Rady Miasta i Gminy Dolsk z dnia 6 października 2010 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z radą działalności pożytku publicznego lub organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- przekazywanie na stronach internetowych Gminy Dolsk (www.dolsk.pl) informacji o: realizacji zadań publicznych, możliwości pozyskania środków finansowych z innych źródeł finansowania (środków unijnych, fundacji prywatnych, funduszy celowych), osiągnięciach i działalności organizacji oraz innych podmiotów realizowanych na rzecz gminy i jej mieszkańców,
- przygotowanie i zamieszczenie na stronie internetowej Gminy Dolsk kalendarza imprez organizowanych przez organizacje pozarządowe i inne podmioty.

W 2016 roku współpraca z organizacjami pozarządowymi polegała m.in. na powierzeniu realizacji zadań gminy Dolsk w obszarze pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin, a także na organizowaniu imprez i zajęć rekreacyjno-sportowych na terenie gminy oraz współorganizowaniu i uczestnictwie w imprezach sportowych i rekreacyjnych o charakterze ponadgminnym. W tym zakresie gmina rozdysponowała publiczne środki dla 11 organizacji pozarządowych.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Aktywności Lokalnej w Gminie Dolsk DLK 2020 , Plac Wyzwolenia 4, 63-140 Dolsk.	Aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego, promowanie gminy i osiągnięć mieszkańców.
2.	Bractwo Kurkowe w Dolsku , ul. Kościańska 14, 63-140 Dolsk.	Krzewienie świadomości patriotycznej i obywatelskiej, popularyzowanie tradycji i historii oręża polskiego.
3.	Stowarzyszenie „Klub Miłośników Księginek” , Księginki 16, 63-140 Dolsk.	Wspieranie rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Księginki oraz integracja jej mieszkańców.
4.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Nowieczek , Nowieczek, ul. Bursztynowa 7, 63-140 Dolsk.	Wspieranie rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Nowieczek oraz integracja jej mieszkańców.
5.	Stowarzyszenie Zielona Wyspa – Mikroklimat Kały , Lipówka 1c, 63-140 Dolsk.	Działalność na rzecz zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy Dolsk, edukacja i wychowanie dzieci i młodzieży w duchu poszanowania środowiska naturalnego, działalność kulturalna, rozwój turystyki i krajoznawstwa.
6.	Polski Związek Wędkarski, Okręg w Poznaniu, Koło Dolsk , Księginki 31, 63-140 Księginki.	Działalność w zakresie organizowania i promowania wędkarstwa, rekreacji, sportu wędkarskiego, działalność na rzecz ochrony przyrody, kształtowanie etyki wędkarskiej.

7.	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Koło Dolsk, 63-140 Dolsk.	Poprawa warunków socjalno-bytowych emerytów, rencistów i inwalidów oraz ich uczestniczenia w życiu społecznym przez współdziałanie z organami władzy i administracji publicznej, samorządowej, ze związkami zawodowymi oraz innymi organizacjami społecznymi, gospodarczymi i spółdzielczymi, organizowanie życia kulturalnego i artystycznego emerytów, rencistów i inwalidów, reprezentowanie ich interesów wobec organów władzy i administracji publicznej, samorządowej oraz popularyzowanie ich problemów wśród społeczeństwa.
8.	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, Koło Miejsko-Gminne Dolsk, 63-140 Dolsk.	kształtowanie aktywnych postaw członków w pracy dla dobra Ojczyzny i tworzenie warunków do współpracy środowisk kombatanckich w imię nadrzędnych interesów narodu i państwa, umacnianie solidarności kombatantów w kraju i za granicą, reprezentowanie interesów swych członków wobec władz państwowych i samorządowych oraz instytucji i organizacji społecznych, obrona interesów i uprawnień kombatanckich, otaczanie opieką członków Związku i pozostałych po nich wdów i wdowców, zwłaszcza w zakresie spraw socjalnych i zdrowotnych, obrona godności i honoru członków Związku, popularyzowanie i utrwalanie w pamięci społecznej dziejów walk niepodległościowych, udział w procesie wychowania młodzieży w duchu patriotyzmu i obywatelskiego oddania Ojczyźnie oraz działanie na rzecz opieki nad miejscami pamięci narodowej.
9.	Ludowy Klub Sportowy „Zawisza” Dolsk, ul. Kościańska 9, 63-140 Dolsk.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, rozwijanie w różnych formach wychowania fizycznego.
10.	Uczniowski Klub Sportowy „Kusy”, ul. Kościańska 4, 63-140 Dolsk.	Planowanie i organizowanie pozalekcyjnego życia sportowego uczniów.
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Dolsku, ul. Poczтовая 1a, 63-140 Dolsk.	
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Błazejewie, Błazejewo 8a, 63-140 Dolsk.	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, uczestnictwo w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno oświatowej i rozrywkowej.
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Mszczycynie, Mszczyczyn 30a, 63-140 Dolsk.	
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Małachowie, Małachowo 44, 63-140 Dolsk.	
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Lubiatowie, Lubiatowo 4a, 63-140 Dolsk.	

16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Masłowie , Masłowo 49, 63-140 Dolsk.	
17.	Ochotnicza Straż Pożarna w Drzonku , Drzonek, ul. Klonowa 13, 63-140 Dolsk.	

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Dolsk oraz www.bazy.ngo.pl

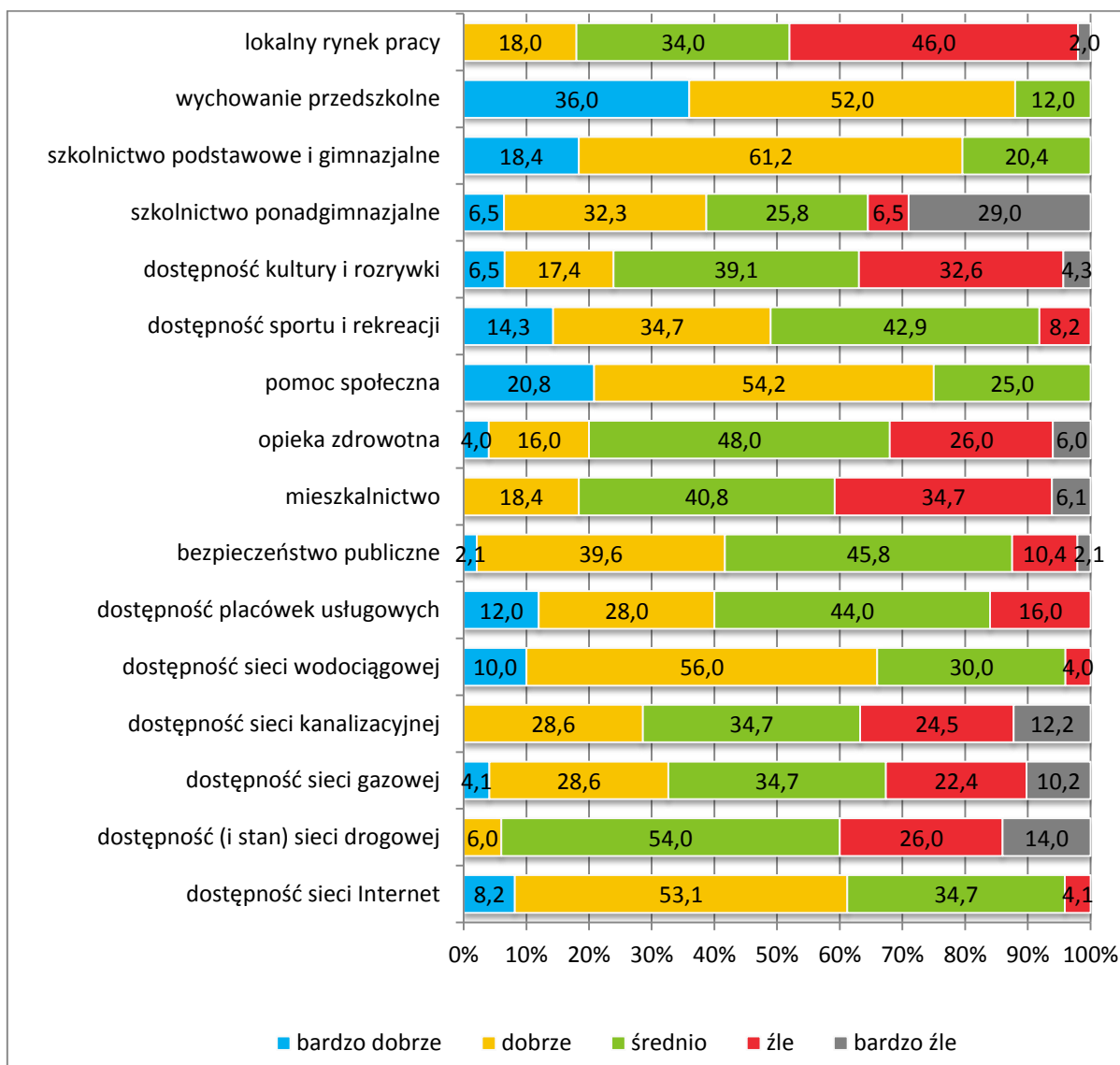
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Dolsk posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Burmistrza Miasta i Gminy, Zastępcy Burmistrza – Sekretarza Miasta i Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Miasta i Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 50 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Warunki życia w gminie

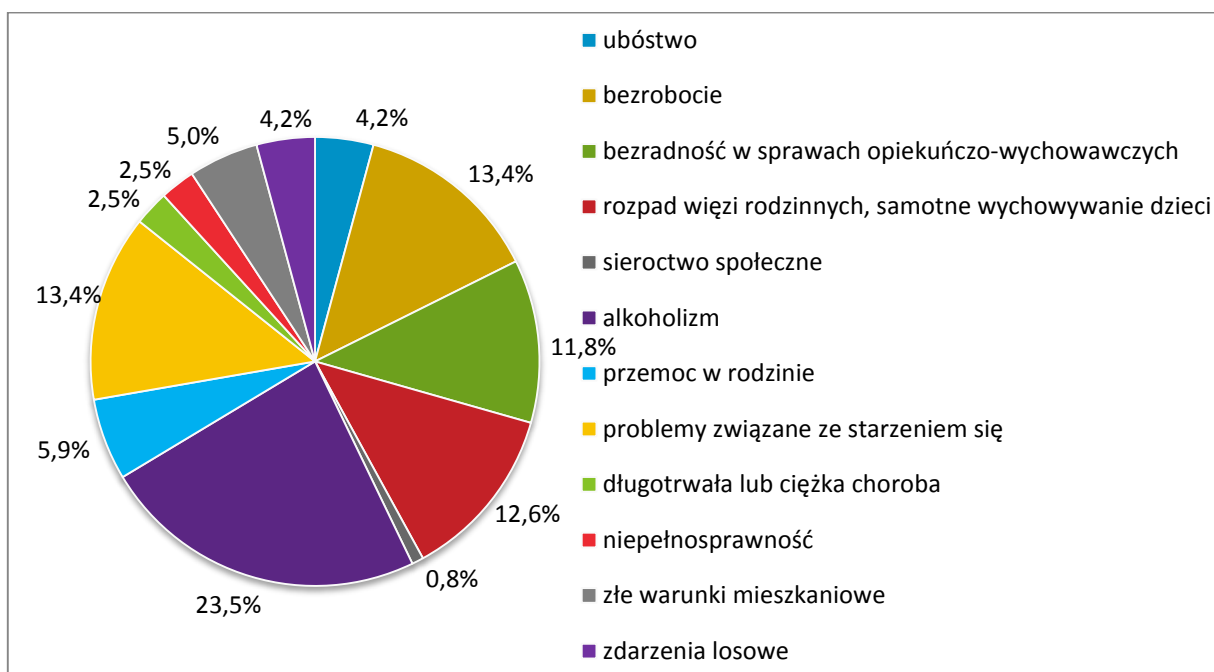
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostęp do wychowania przedszkolnego (łącznie 88% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (w sumie 79,6% ocen dobrych i bardzo dobrych) i pomoc społeczna (łącznie 75% ocen dobrych i bardzo dobrych). Z dobrymi ocenami spotkała się również dostępność sieci wodociągowej (w sumie 66% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz sieci Internet (łącznie 61,3% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili lokalny rynek pracy (w sumie 48% ocen złych i bardzo złych), sytuację mieszkaniową (łącznie 40,8% ocen złych i bardzo złych) oraz dostępność (i stan) sieci drogowej (w sumie 40% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

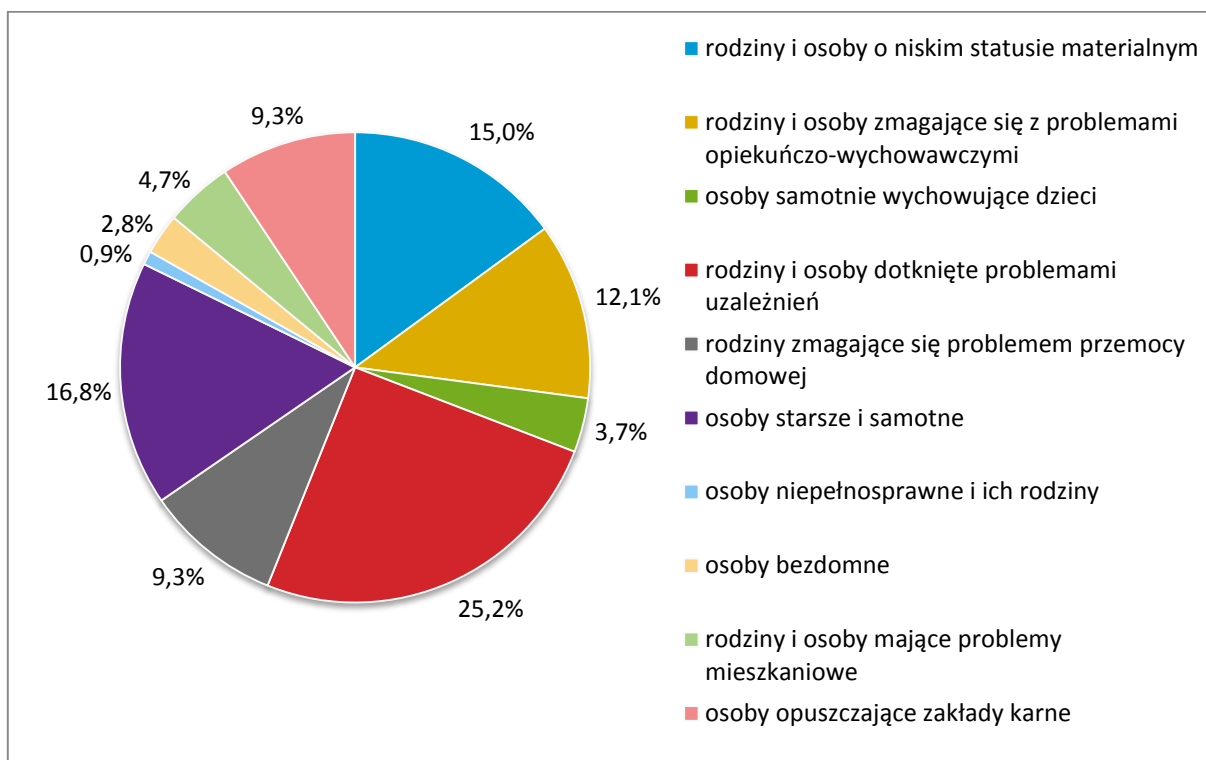

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (23,5%), a następnie bezrobocie i problemy związane ze starzeniem się (po 13,4%), rozpad więzi rodzinnych, samotne wychowywanie dzieci (12,6%) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego i zaniedbanie dzieci (11,8%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

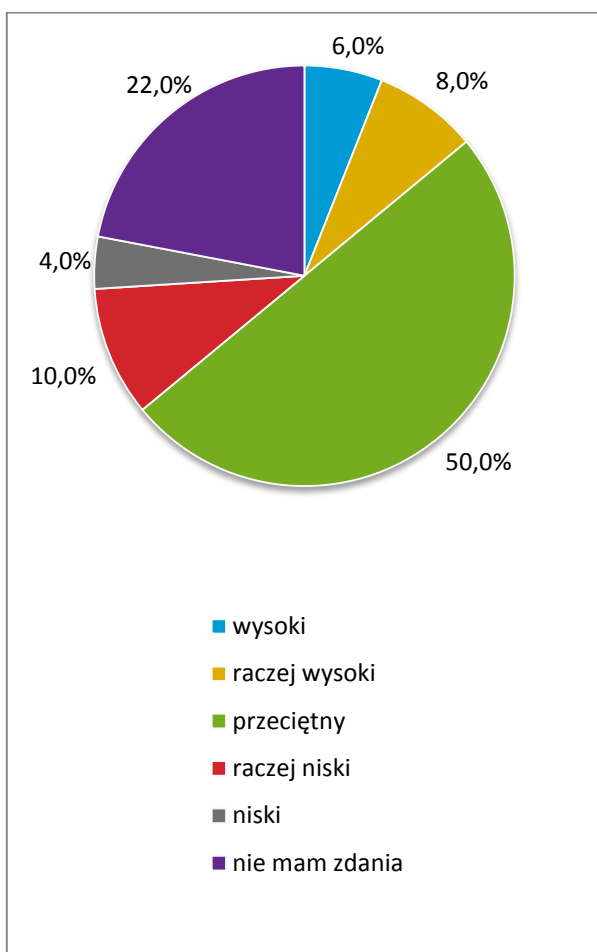
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (25,2%).

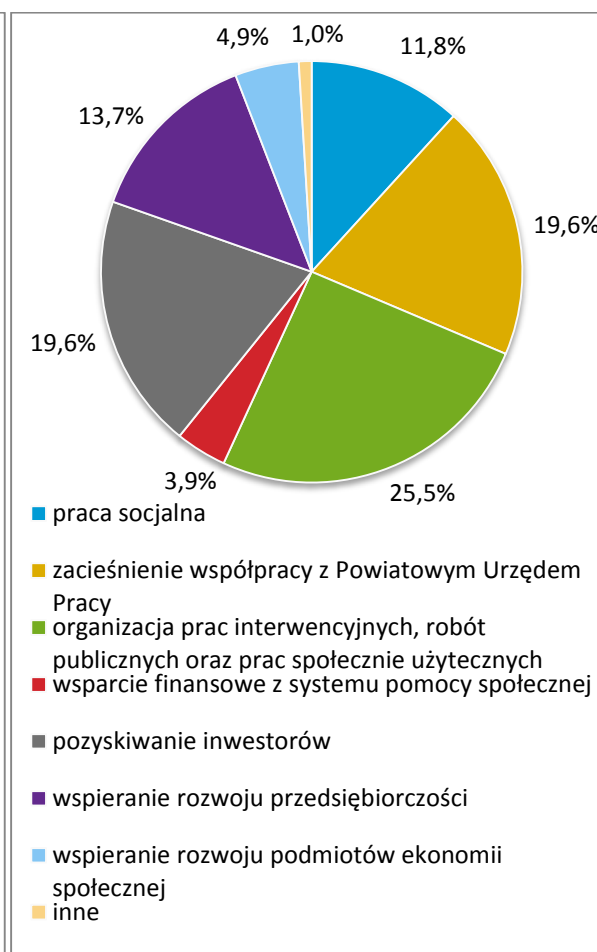
Zdaniem respondentów wykluczeniem społecznym zagrożone są także osoby starsze i samotne (16,8%), rodziny o niskim statusie materialnym (15%) oraz rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (12,1%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 34. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 35. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

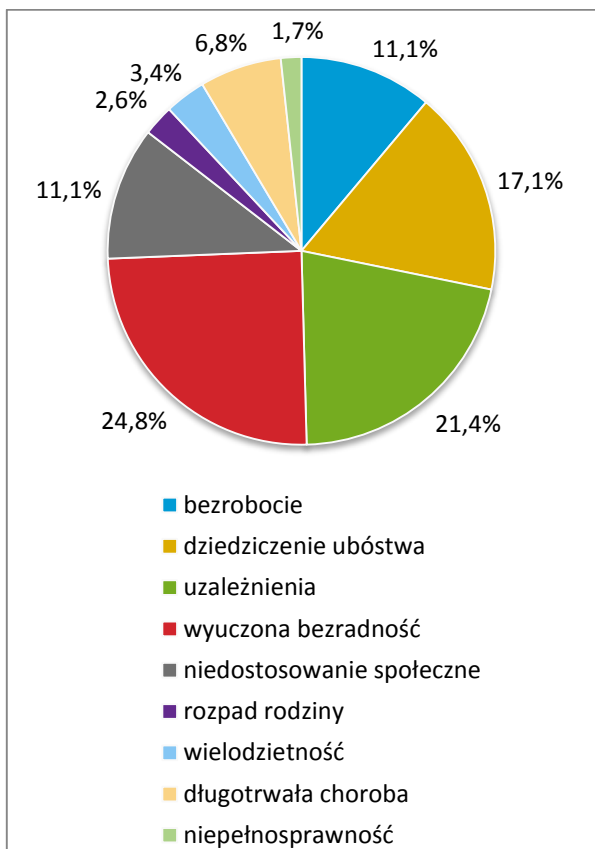
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii połowy ankietowanych, poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny. Jednocześnie łącznie 14% badanych uznało go za raczej wysoki lub wysoki i tylu samo było odmiennego zdania.

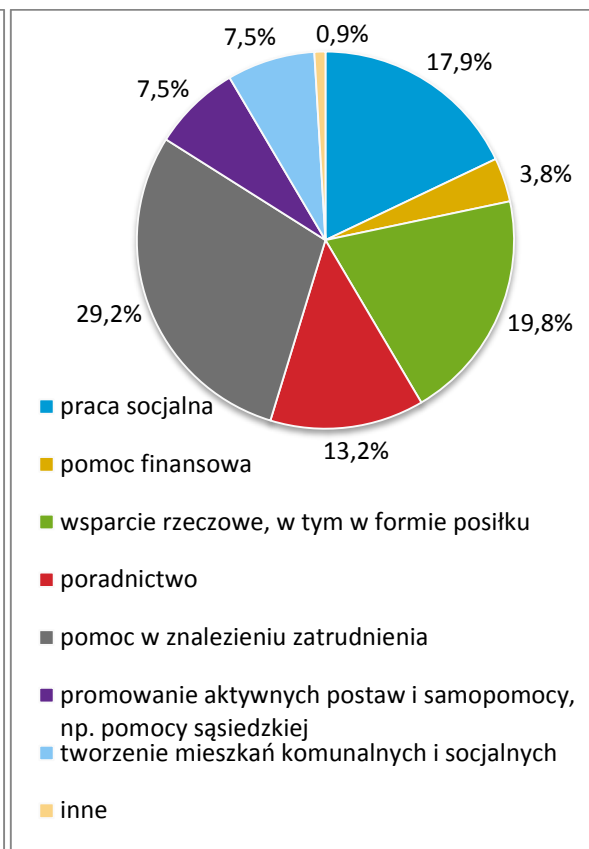
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (25,5%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, pozyskiwanie inwestorów (po 19,6%), wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (13,7%) oraz prowadzenie pracy socjalnej (11,8%).

W odpowiedzi na następane pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 36. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 37. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

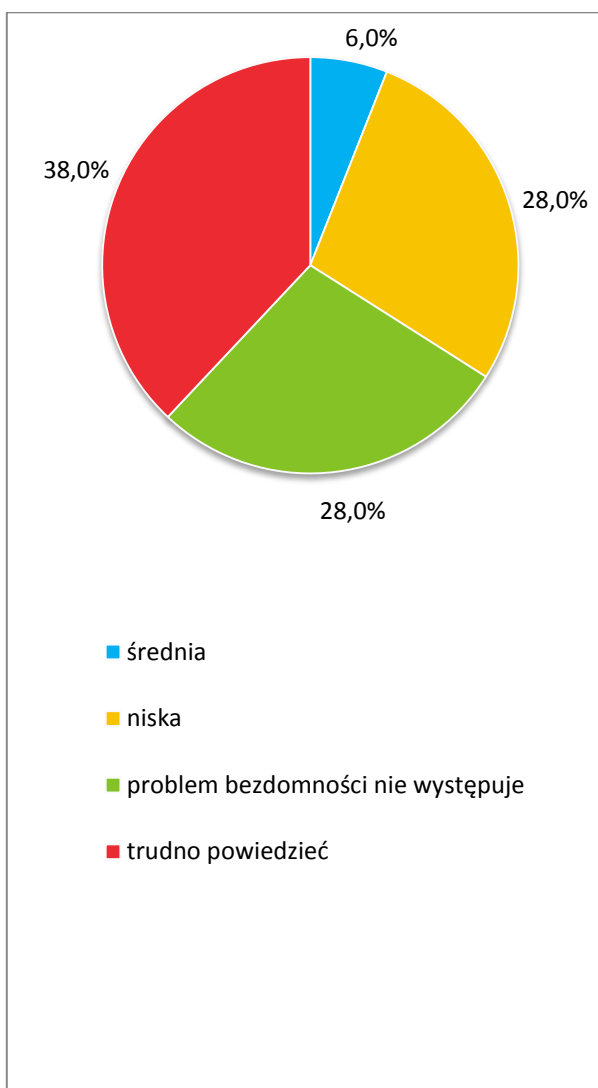
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali wyuczoną bezradność (24,8%) i uzależnienia (21,4%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli dziedziczenie ubóstwa (17,1%), bezrobocie i niedostosowanie społeczne (po 11,1%).

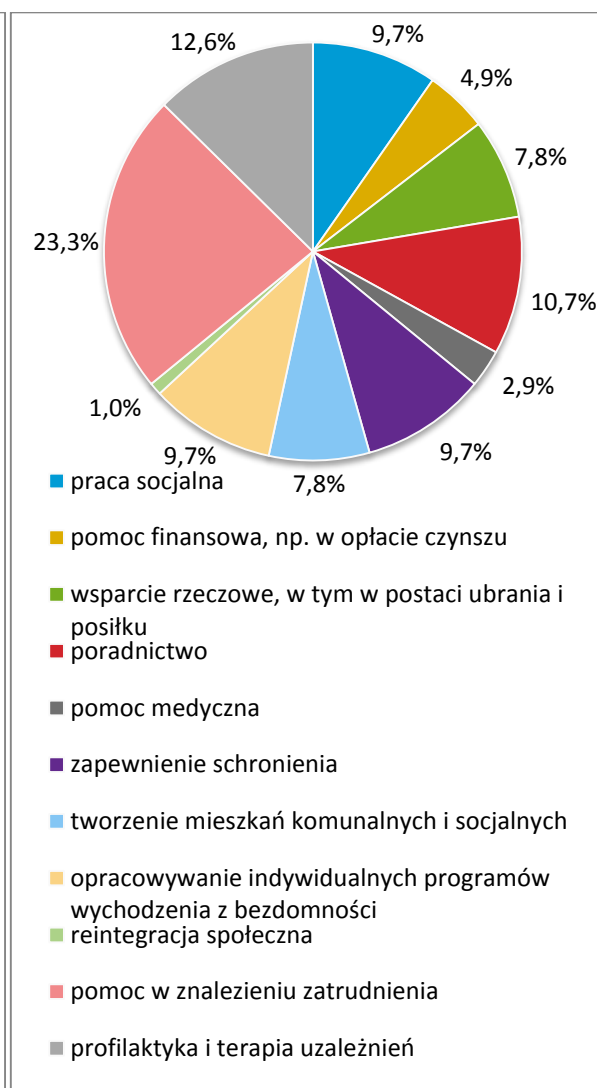
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (29,2%). Duże znaczenie przywiązywali również do udzielania wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (19,8%), prowadzenia pracy socjalnej (17,9%) oraz poradnictwa (13,2%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 38. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

Wykres 39. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

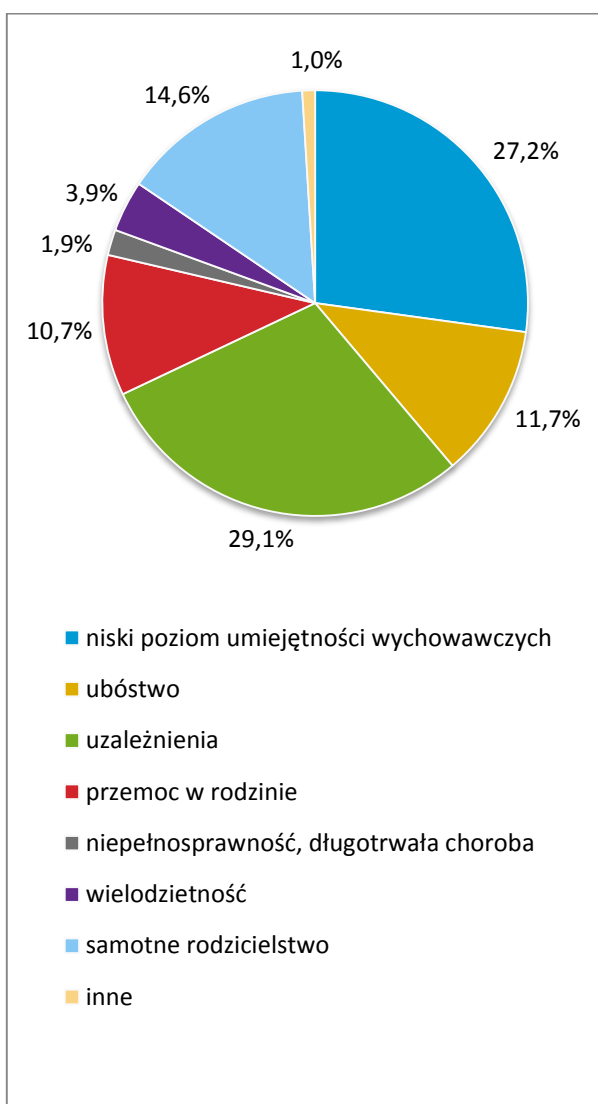
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (38%) nie potrafiło określić skali bezdomności w gminie. Wśród pozostałych największe grupy stanowili ci, którzy stwierdzili, że jest ona niska lub że problem bezdomności w gminie nie występuje (po 28%).

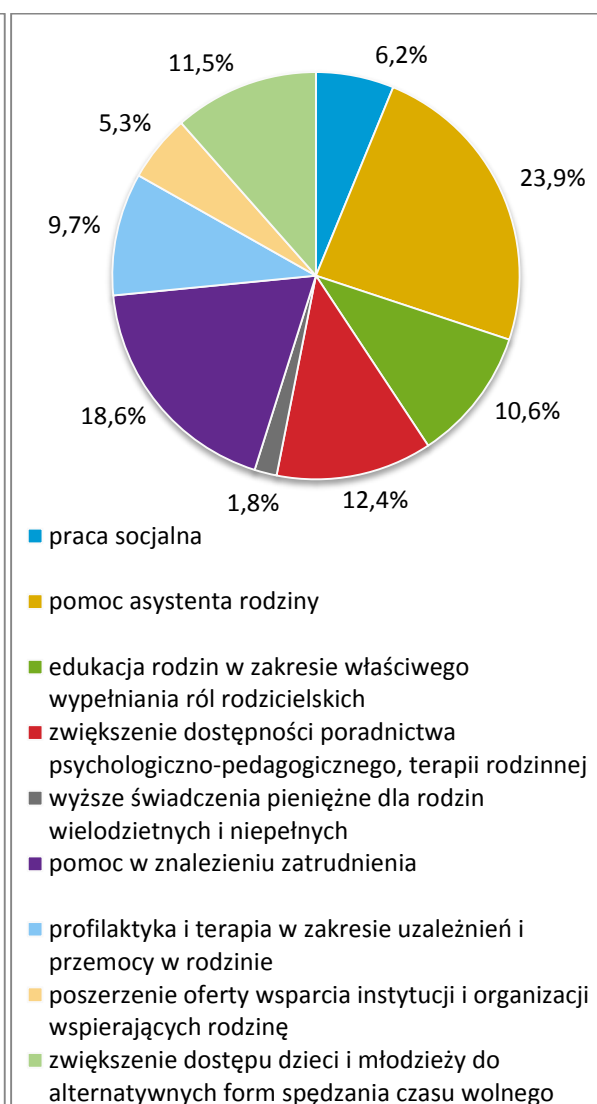
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (23,3%), a także prowadzenie profilaktyki i terapii uzależnień (12,6%), poradnictwa (10,7%) i pracy socjalnej oraz zapewnienie schronienia i opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności (po 9,7%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 40. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

Wykres 41. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

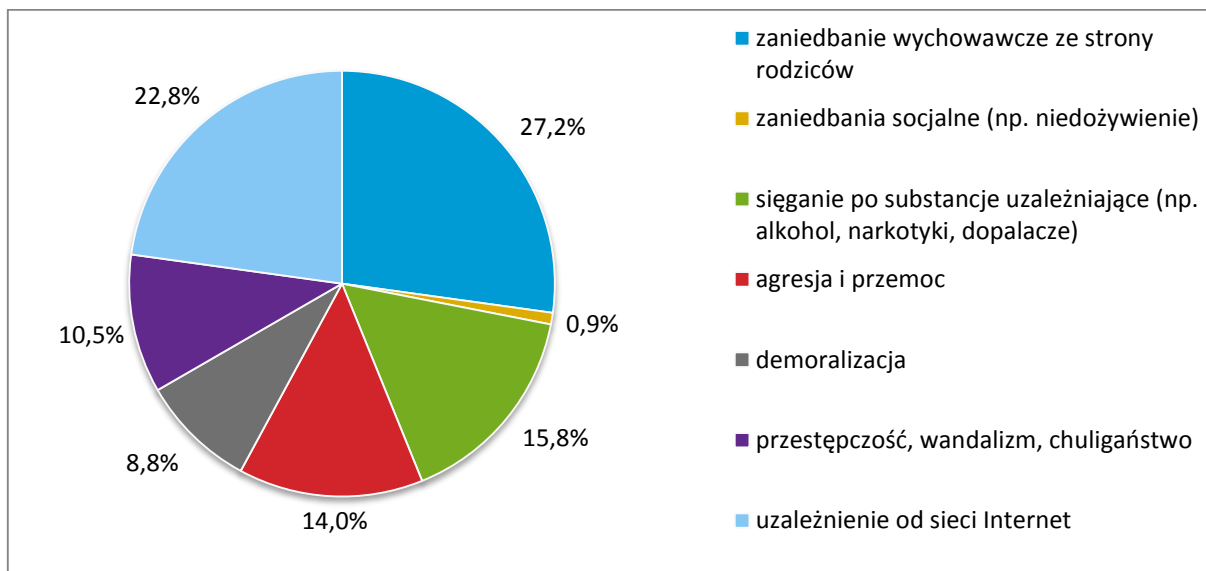
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są: uzależnienia (29,1%), niski poziom umiejętności wychowawczych (27,2%), a także samotne rodzicielstwo (14,6%), ubóstwo (11,7%) oraz przemoc w rodzinie (10,7%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali zapewnianie pomocy ze strony asystenta rodziny (23,9%), udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (18,6%), zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (12,4%), zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (11,5%) oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (10,6%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 42. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

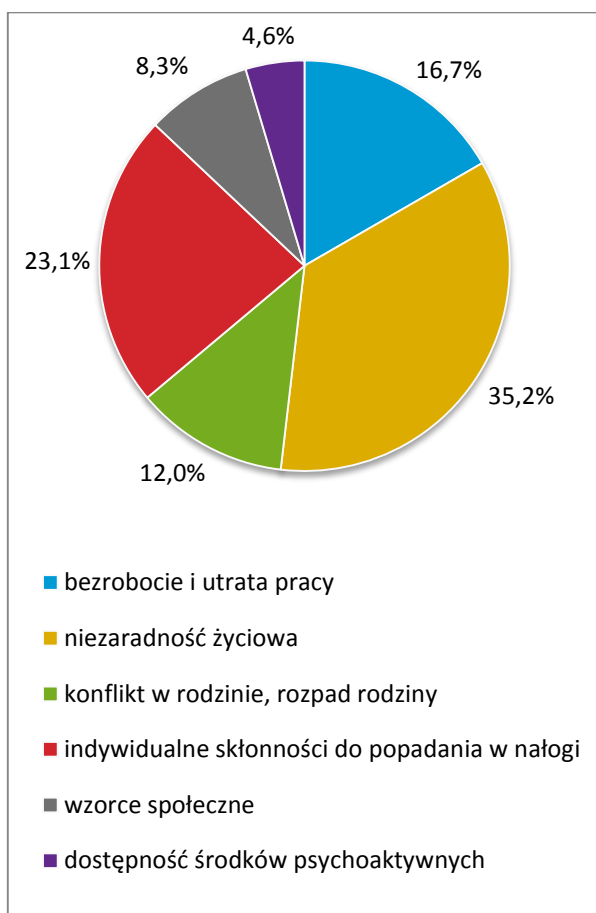

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

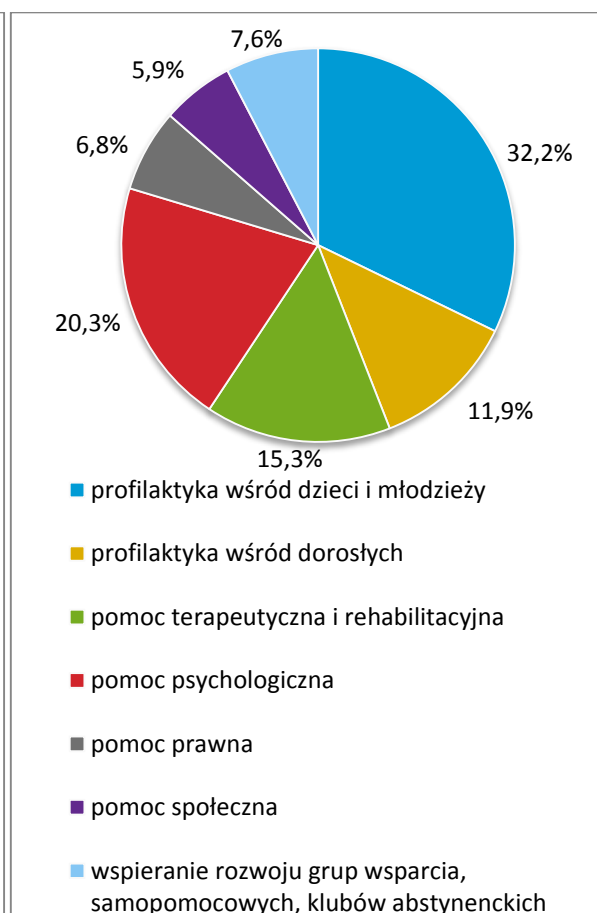
Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: zaniechania wychowawcze ze strony rodziców (27,2%) oraz uzależnienie od sieci Internet (22,8%), a także sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki i dopalacze (15,8%), oraz agresja i przemoc (14%).

W następujących pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 43. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

Wykres 44. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

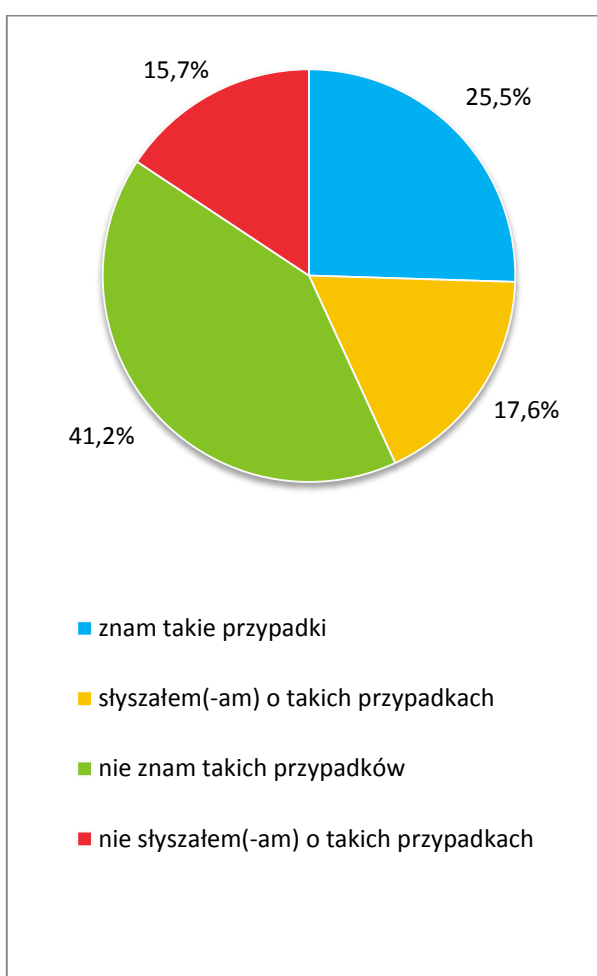
Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli niezaradność życiową (35,2%), indywidualne skłonności do popadania w nałogi (23,1%), bezrobocie i utratę pracy (16,7%) oraz konflikt w rodzinie i jej rozpad (12%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (32,2%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (20,3%),

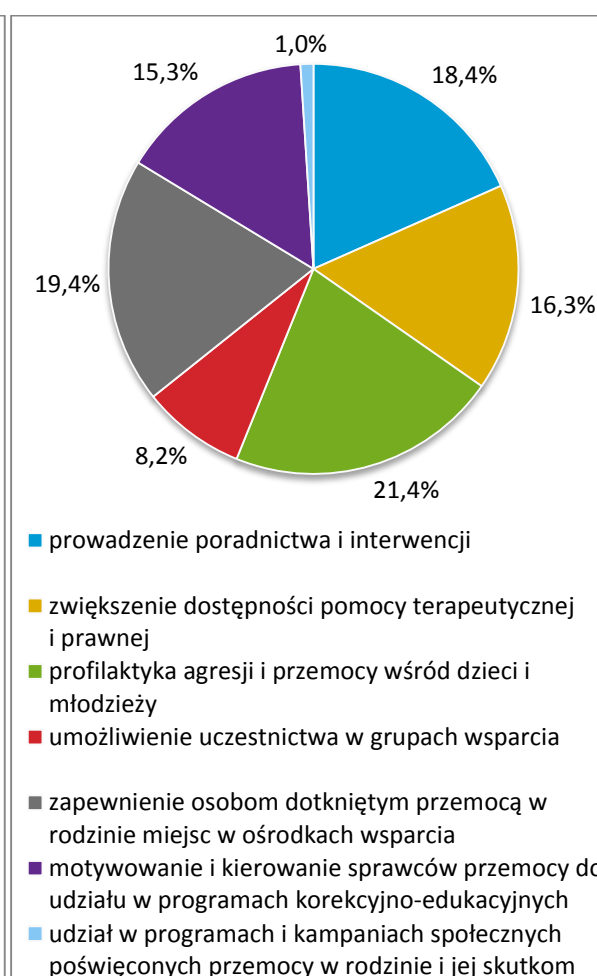
terapeutycznej i rehabilitacyjnej (15,3%) oraz prowadzeniu profilaktyki wśród dorosłych (11,9%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 45. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 46. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

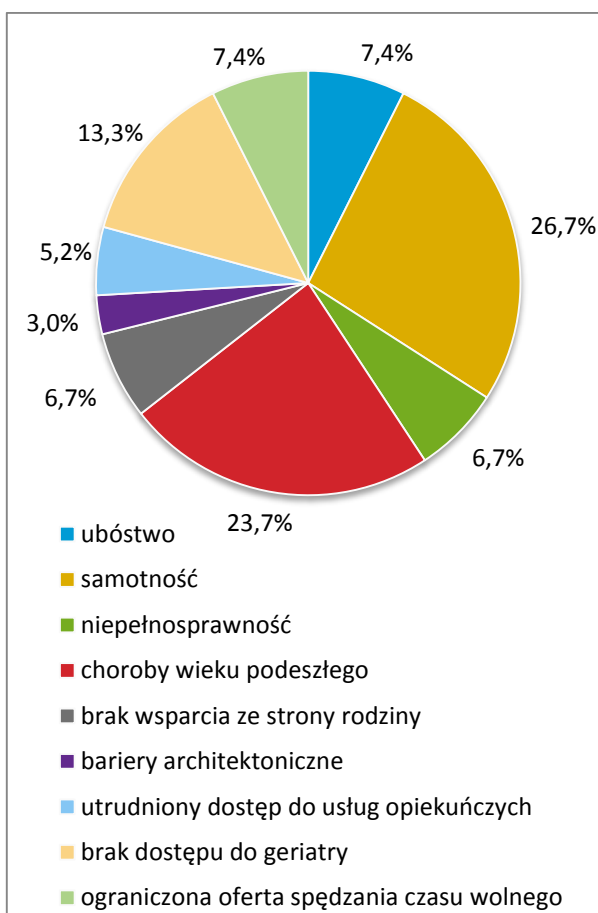
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (łącznie 56,9%) stwierdziła, że nie zna przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich nie słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 43,1% badanych.

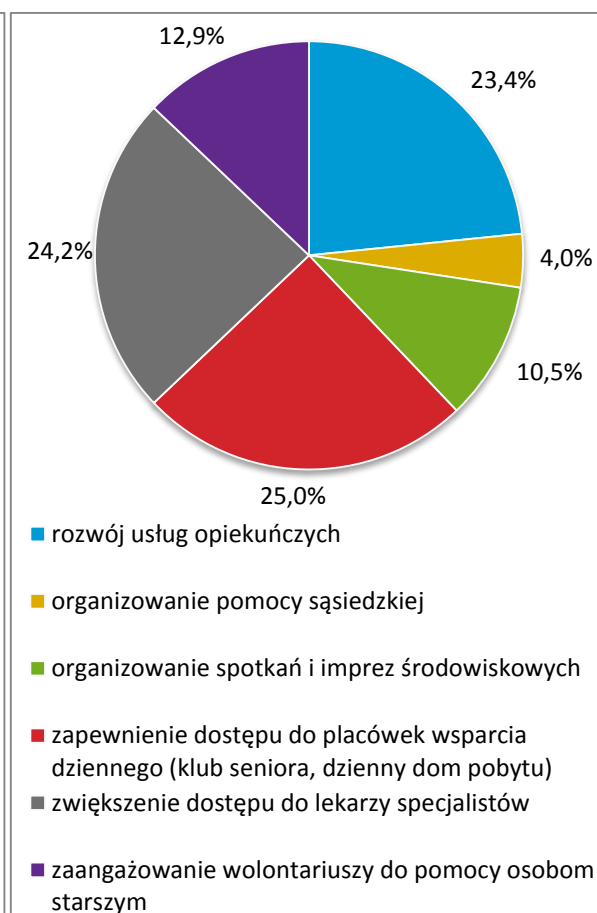
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (21,4%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (19,4%), prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (18,4%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (16,3%) oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (15,3%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 47. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

Wykres 48. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

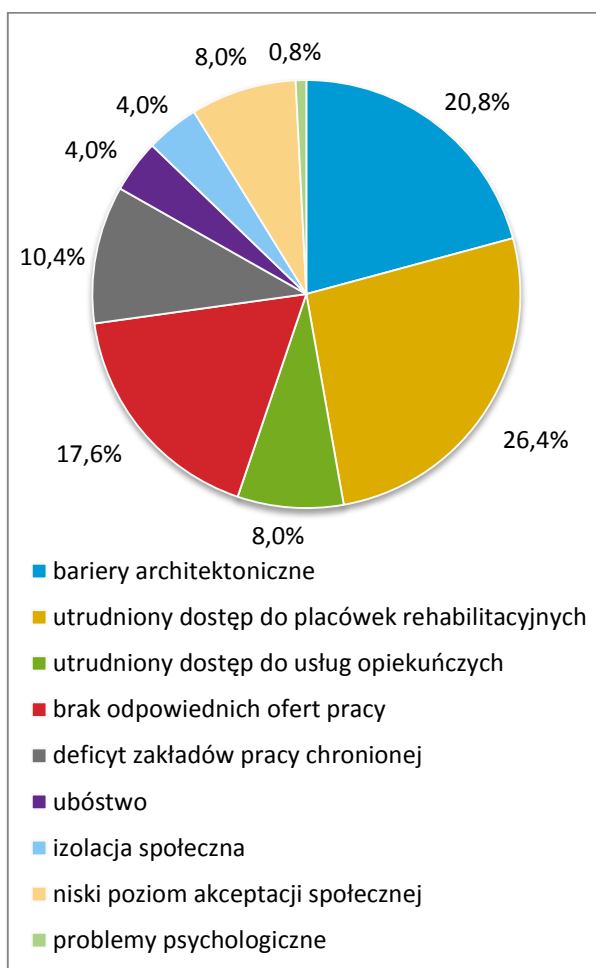
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotyczą seniorów w gminie, są: samotność (26,7%) i choroby wieku podeszłego (23,7%) oraz brak dostępu do geriatry (13,3%).

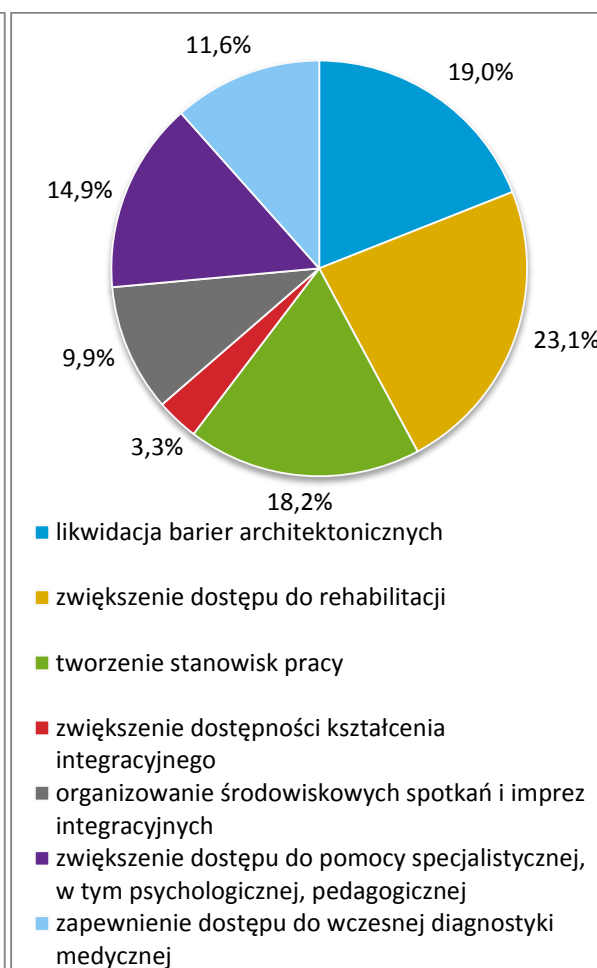
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 25%), zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (24,2%) oraz rozwijanie usług opiekuńczych (23,4%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 49. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

Wykres 50. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

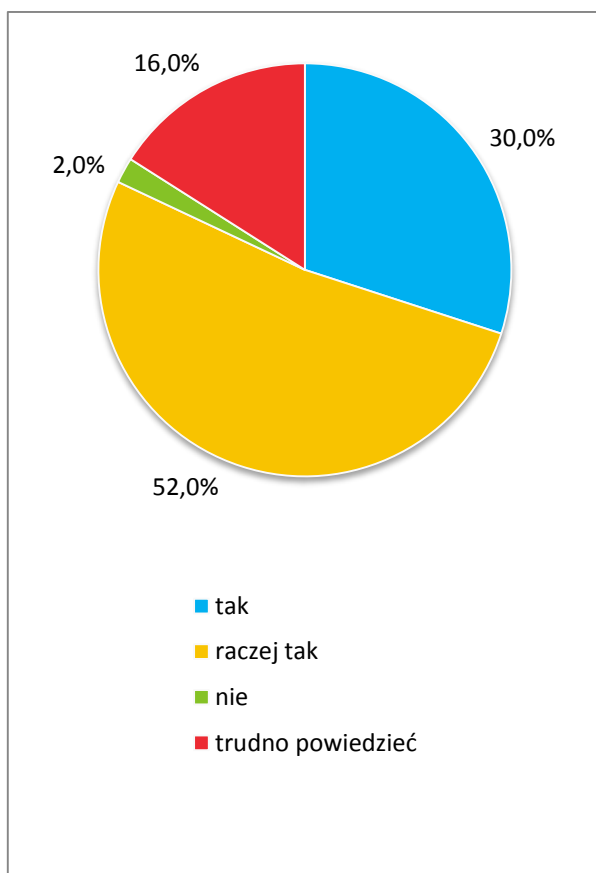
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (26,4%), bariery architektoniczne (20,8%), brak odpowiednich ofert pracy (17,6%) oraz deficyt zakładów pracy chronionej (10,4%).

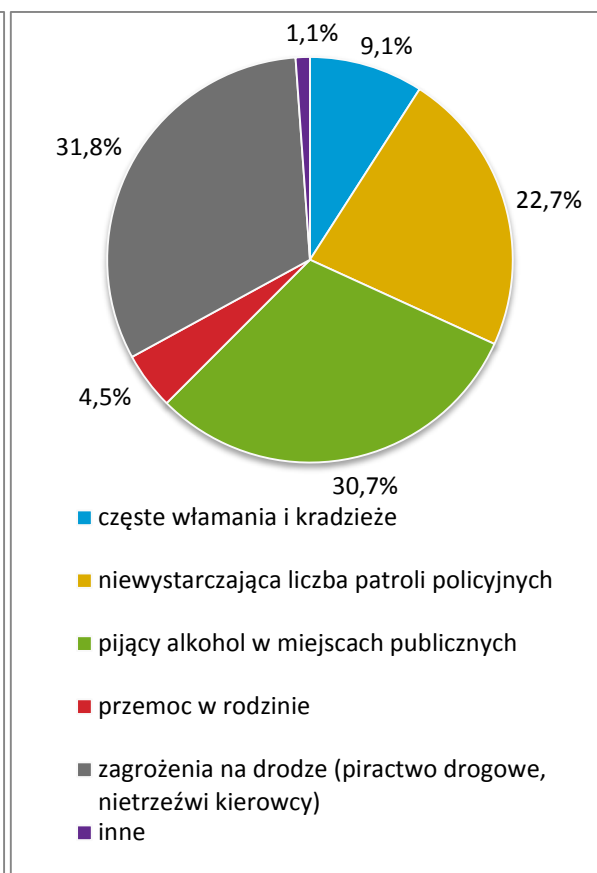
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (23,1%), likwidowaniu barier architektonicznych (19%), tworzeniu stanowisk pracy (18,2%) oraz zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (14,9%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 51. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

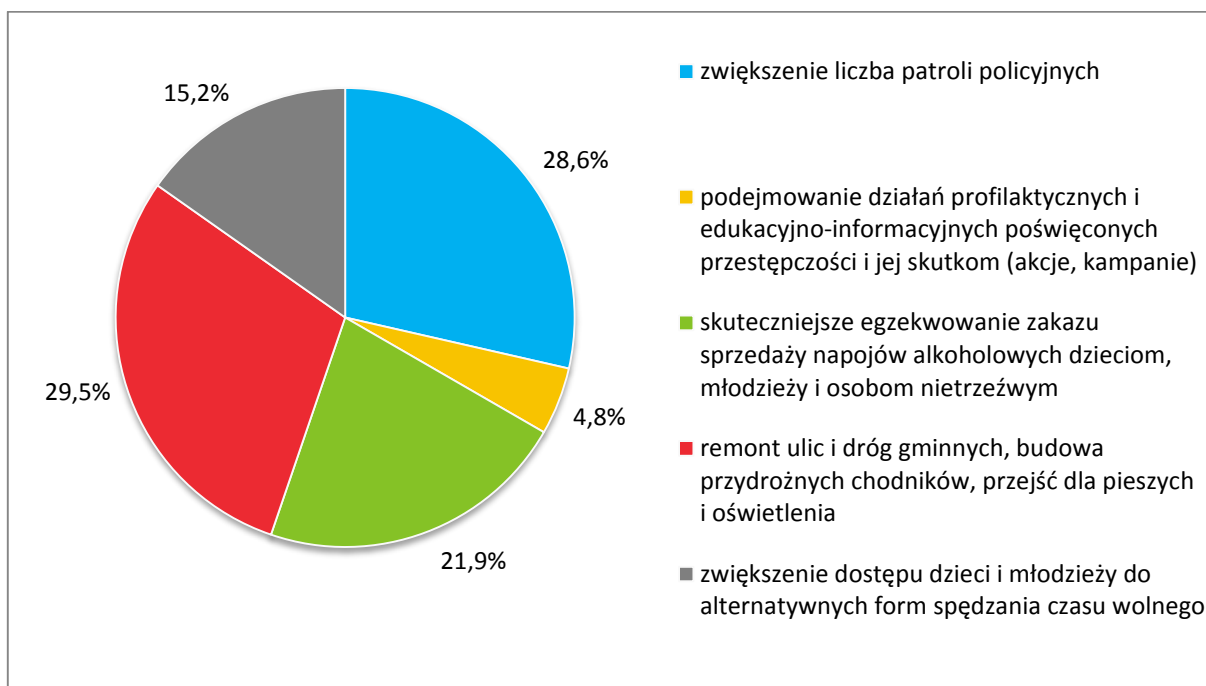

Wykres 52. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 53. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość badanych (łącznie 82%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było jedynie 2% ankietowanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 31,8%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (30,7%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (22,7%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłyby takie działania, jak: remont ulic i dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (29,5%), zwiększenie liczby patroli policyjnych (28,6%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (21,9%) oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (15,2%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ korzystne położenie gminy w pobliżu aglomeracji poznańskiej ▪ stosunkowo dobra dostępność komunikacyjna gminy ▪ atrakcyjność przyrodniczo-krajobrazowa i kulturowa gminy (ukształtowanie terenu, jeziora, lasy) ▪ aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców; duża liczba podmiotów gospodarczych w gminie ▪ podejmowanie, przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych (oferty pracy, prace społecznie użyteczne, poradnictwo, szkolenia i kursy zawodowe, projekty unijne) ▪ dowóz pracowników do zakładów pracy przez pracodawców ▪ stosunkowo duża liczba mieszkańców gminy z wykształceniem wyższym 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewykorzystanie w pełni położenia gminy i potencjału w regionie ▪ zbyt mała liczba miejsc pracy w gminie; brak dużych zakładów pracy i przemysłu ▪ mały potencjał inwestycyjny gminy; niesprzyjające warunki do ściągnięcia inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy w gminie ▪ niska i średnia wartość bonitacyjna gruntów ornych w gminie; mała aktywność ekonomiczna gospodarstw ▪ brak wyraźnego produktu oraz funkcjonowania marki Dolsk ▪ niewystarczająca infrastruktura turystyczna (w tym noclegowa) w gminie oraz brak pozasezonowej oferty turystycznej ▪ deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie ▪ zbyt mała skala działań służących pozyskaniu środków finansowych

<ul style="list-style-type: none"> ▪ diagnozowanie problemu bezdomności, informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ świadczenie standaryzowanych usług na rzecz bezdomnych oraz zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> z funduszy zewnętrznych, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej); ograniczone możliwości wniesienia przez gminę wkładu własnego ▪ nieodpowiednie zasoby mieszkań komunalnych w gminie, w tym socjalnych ▪ brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dalszy spadek poziomu bezrobocia ▪ podnoszenie jakości przestrzeni gospodarczej w gminie ▪ dalszy rozwój przedsiębiorczości, w tym mikro i małych przedsiębiorstw ▪ rozwój turystyki i infrastruktury turystycznej przy wykorzystaniu posiadanych przez gminę walorów ▪ tworzenie na terenie gminy gospodarstw agroturystycznych ▪ wypromowanie lokalnego produktu, np. żywnościowego ▪ opracowanie i wdrożenie lokalnego programu budownictwa społecznego ▪ możliwość pozyskiwania z zewnątrz (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rozwój przedsiębiorczości i aktywizację osób bezrobotnych ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ duży potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób bezdomnych ▪ rosnący poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ niski poziom aktywności osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy ▪ zbyt mały potencjał inwestorów w regionie ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ konkurencja o znacznym potencjale turystycznym i kulturowym sąsiednich gmin ▪ wysokie koszty pracy ▪ spadek opłacalności produkcji rolnej ▪ migracja zarobkowa osób w wieku produkcyjnym, w tym ludzi młodych i wykształconych, do większych ośrodków ▪ polityka prorodzinna powodująca dezaktywację zawodową ▪ konieczność spłaty zadłużenia gminy rzutująca na liczbę nowych inwestycji

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykwalifikowana kadra OPS-u udzielająca rodzinom wsparcia ▪ odpowiednie warunki do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ dostateczny dostęp w gminie do opieki przedszkolnej oraz szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego ▪ wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna ▪ aktywna działalność Biblioteki Publicznej, Miejsko-Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Dolsku oraz klubów sportowych ▪ rozwijana infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie ▪ różnorodna oferta zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży ▪ dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ dostępność terenów umożliwiających uprawianie sportu, turystyki i rekreacji ▪ dobra dostępność podstawowej opieki medycznej w gminie ▪ niski poziom zagrożenia przestępczością w gminie ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży; podejmowanie z nimi współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego i terapii rodzinnej ▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ brak w gminie opieki nad dziećmi do lat 3. ▪ niewystarczający dostęp w gminie do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ braki w wyposażeniu placówek oświatowych w odpowiedni sprzęt (np. komputery, tablice multimedialne) ▪ niski status materialny mieszkańców obszaru wiejskiego gminy ▪ niewystarczająca oferta kulturalna gminy ▪ trudności w prowadzeniu zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla uczniów z terenów wiejskich gminy ze względu na konieczność organizacji dla nich dowozu ▪ zbyt mała liczba ścieżek rowerowych w gminie ▪ brak posterunku policji na terenie gminy ▪ niski poziom koordynacji działań instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież ▪ niedostateczny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej w gminie ▪ niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego i terapii rodzinnej ▪ dalsze wsparcie ze strony asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych ▪ zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych wychowawczych przez rodziców

<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój oferty edukacyjnej na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego ▪ poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego ▪ rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ udział w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży; możliwość pozyskania na nie środków zewnętrznych ▪ wzrost aktywności lokalnej na rzecz rodzin ▪ polityka prorodzinna służąca podniesieniu standardu życia ▪ rozwój mieszkalnictwa, w tym dla młodych rodzin ▪ kształtowanie w społeczeństwie pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ osłabienie więzi rodzinnych i rozpad rodzin, m.in. z uwagi na emigrację zarobkową ▪ rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej oraz występowanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie ▪ rosnące zagrożenie uzależnieniami i przemocą wśród dzieci i młodzieży ▪ dalszy odpływ ludzi młodych, wykształconych do większych jednostek ▪ zbyt mały potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży
--	--

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjnego oraz podejmowanie działań przez Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespół Interdyscyplinarny ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ podejmowanie działalności profilaktycznej, informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie wśród dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczający dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do wsparcia terapeutycznego i rehabilitacyjnego oraz pomocy psychospołecznej i prawnej ▪ brak w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocą w rodzinie ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ brak posterunku policji w gminie

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ promowanie zdrowego stylu życia ▪ szybsza reakcja środowiska na pojawiające się zagrożenia ▪ niezwiększająca się liczba osób wymagających z powodu przemocy w rodzinie interwencji, podjęcia działań interdyscyplinarnych, umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz objęcia działaniami korekcyjno-edukacyjnymi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień ▪ coraz większa dostępność alkoholu i innych środków psychoaktywnych ▪ rosnące zagrożenie uzależnieniami i przemocą wśród dzieci i młodzieży ▪ mały potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy ▪ organizowanie w gminie usług opiekuńczych ▪ dysponowanie wystarczającą liczbą pracowników świadczących wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnym ▪ funkcjonowanie w gminie Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów ▪ upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ obecność w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ deficyt w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, brak m.in. klubu seniora i zakładu aktywności zawodowej ▪ ograniczone możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej ▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ brak w gminie bazy rehabilitacyjnej ▪ ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych ▪ ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej w gminie, w tym do opieki geriatrycznej ▪ nieodpowiadająca potrzebom osób starszych i niepełnosprawnych infrastruktura techniczna w gminie ▪ istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ dobra dostępność domów pomocy społecznej ▪ dalszy rozwój usług na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ możliwość skorzystania z Programu „Senior Plus” ▪ możliwość pozyskania ze źródeł zewnętrznych, w tym z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, środków finansowych na wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych ▪ organizowanie przedsięwzięć środowiskowych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ dalsze dofinansowywanie likwidacji barier architektonicznych oraz tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych ▪ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych w gminie ▪ zanikający model rodziny wielopokoleniowej ▪ niezadawalający poziom życia i samotność osób starszych i niepełnosprawnych ▪ wysokie koszty zakupu leków ▪ niewielki udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ mały potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze wykwalifikowana, stale podnosząca kwalifikacje kadra zatrudniona w OPS-ie ▪ odpowiednia liczba pracowników socjalnych ▪ zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ posiadanie wiedzy na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ niska skala działań służących pozyskaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ niewielka liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ niskie zainteresowanie mieszkańców sprawami gminy

<ul style="list-style-type: none"> ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ utożsamianie się społeczności lokalnej z miejscem zamieszkania; prężnie działające samorządy mieszkańców ▪ otwartość władz gminy na współpracę ze społecznością lokalną ▪ rozwinięta współpraca samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi ▪ podejmowanie współpracy z przedstawicielami kościoła ▪ funkcjonowanie wolontariatu w gminie 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostępność szkoleń dla kadry OPS-u; dalsze podnoszenie kwalifikacji zawodowych ▪ dalsze wsparcie rodzin ze strony asystenta rodziny ▪ dobrze finansowany system pomocy społecznej ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz na rozwój sektora pozarządowego, w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej ▪ rosnący poziom wykształcenia mieszkańców gminy ▪ integracja społeczności lokalnej ▪ zwiększenie potencjału społeczeństwa obywatelskiego dzięki rozwijaniu świadomości w tym zakresie oraz napływowi nowych mieszkańców ▪ rozwój mediów społecznościowych jako platformy komunikacji ▪ dalszy rozwój wolontariatu w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przeciążenie pracowników OPS-u zbyt dużą liczbą zadań ▪ niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań ▪ popadanie przez pracowników pomocy społecznej w rutynę i doznawanie przez nich syndromu wypalenia zawodowego ▪ biurokracja w pomocy społecznej ▪ roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej ▪ niska świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy ▪ różne problemy mieszkańców miasta i obszarów wiejskich gminy ▪ zbyt rozbudowane procedury przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz tworzeniu organizacji pozarządowych ▪ występowanie zjawisk zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Dolsk pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- potrzebę ochrony macierzyństwa, głównie z uwagi na wielodzietność, oraz trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, którym niejednokrotnie towarzyszą przekładające się na niewydolność rodzin problemy ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu i przemocy w rodzinie. Wymaga to udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, a w razie potrzeby do wsparcia ze strony asystenta rodziny, zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3. oraz zwiększenie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. Równie ważne jest dalsze wspieranie osób i rodzin znajdujących się w trudniej sytuacji bytowej, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (praca socjalna, poradnictwo), udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz utworzenie w gminie klubu integracji społecznej i lokalu socjalnego. Uwagę należy także skupić na zintensyfikowaniu działalności profilaktycznej prowadzonej w obszarze zapobiegania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, zwiększeniu dostępności leczenia i wsparcia dla osób i rodzin dotkniętymi tymi problemami, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (m.in. poprzez rozwijanie oferty funkcjonującego na terenie gminy punktu konsultacyjnego) oraz wspieraniu działań mających na celu utworzenie w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie;
- ograniczającą możliwości rozwoju mieszkańców zbyt małą liczbę miejsc pracy w gminie, co m.in. wymaga poprawy warunków do inwestowania na jej terenie, kontynuowania działań na rzecz pozyskania podmiotów tworzących nowe miejsca pracy, wspierania przedsiębiorczości, w tym rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych oraz lepszego wykorzystania posiadanego przez gminę potencjału turystycznego, tj. walorów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych;

- malejący, pomimo utrzymującej się na podobnym poziomie liczby mieszkańców, udział w populacji gminy osób w wieku produkcyjnym oraz rosnący odsetek osób starszych. Przypuszczać należy, że w niedługim czasie gmina może doświadczyć procesu starzenia się społeczności lokalnej, który zwiększa ryzyko chorób i niepełnosprawności. Perspektywa tych zmian wymaga m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) i rehabilitacyjnych oraz opieki medycznej, utworzenia w gminie placówki wsparcia dziennego dla osób starszych (klubu seniora, a w sprzyjających okolicznościach domu dziennego pobytu), rozwijania oferty spędzania czasu wolnego, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania występujących barier oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
- zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy w zakresie ochrony zdrowia. Obecna sytuacja wskazuje m.in. na potrzebę zwiększenia dostępu do specjalistycznych usług medycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji, a także kontynuowania działalności prozdrowotnej;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego. Wskazane jest m.in. zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, inicjowanie i wspieranie działań na rzecz reaktywacji posterunku policji na terenie gminy oraz kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej. W obszarze tym istotne jest m.in. stałe doskonalenie i poszerzenie służb społecznych, rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej oraz podejmowanie współpracy z należącymi do niego organizacjami pozarządowymi.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2018-2028. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, tworzenie w gminie nowych miejsc pracy, zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, udzielanie pomocy poszukującym zatrudnienia, a także wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
- 2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych:** usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
- 3. Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
- 4. Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego:** doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Dolsk w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018-2028 jest *wzmacnianie rodzin, stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej*. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. 2. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy, zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego oraz udzielanie pomocy poszukującym zatrudnienia. 3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny, a w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Prowadzenie wśród rodzin edukacji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników OPS-u, placówek oświatowych, asystenta rodziny. 4. Zapewnienie rodzinom i osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego) i terapii rodzinnej; podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie punktu świadczącego wsparcie w tym zakresie. 5. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci.

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Podjęcie działań w kierunku zapewnienia w gminie dostępu do opieki na dziećmi do lat 3. 7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz organizowanie wypoczynku. 8. Poszerzanie i modernizowanie infrastruktury umożliwiającej mieszkańcom gminy spędzanie czasu wolnego, m.in. rozwijanie obiektów i terenów kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, np. boisk, placów zabaw, ścieżek rowerowych. 9. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym tworzenie świetlic środowiskowych z ofertą zawierającą elementy socjoterapii. 10. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych. 11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 12. Zacieśnianie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny i dziecka w gminie, w tym pomiędzy placówkami oświatowymi i kulturalnymi, jednostkami pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policją, sądem rejonowym i kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi i kościołem.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy, m.in. promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, przygotowywanie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów. 2. Wspieranie i promowanie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej, oraz tworzenie warunków do rozwoju rynku handlu i usług. 3. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie oraz aktywności gospodarczej w tym obszarze, m.in. poprzez promowanie walorów gminy oraz usług i szlaków turystycznych, rozwijanie infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz zapewnienie dostępu do szkoleń aktywizujących i podnoszących kompetencje w zakresie podejmowania działalności gospodarczej w branży turystycznej. 4. Wspieranie w gminie rolnictwa i procesów modernizacyjnych w rolnictwie w celu zwiększenia jego konkurencyjności, w tym informowanie rolników o możliwościach podniesienia kwalifikacji,

- skorzystania z fachowego doradztwa oraz pozyskania środków finansowych z funduszy unijnych.
5. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów, edukowanie w zakresie umiejętnego gospodarowania budżetem domowym oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.
 6. Udzielanie przez OPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego.
 7. Udzielanie przez OPS świadczenia wychowawczego.
 8. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz organizowanie na ich rzecz akcji charytatywnych.
 9. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także organizowanie wypoczynku i czasu wolnego.
 10. Kontynuowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz realizowanie programów i projektów z zakresu aktywnej integracji osób bezrobotnych.
 11. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu integracji społecznej.
 12. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnych.
 13. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, zapewnienie schronienia; podejmowanie współpracy w tym zakresie z placówkami funkcjonującymi poza gminą, np. z Domem dla Bezdomnych Kobiet w Śremie i Hostelem Socjalnym w Nochowie dla bezdomnych mężczyzn.
 14. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

	<p>15. Poszerzenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych, w tym tworzenie lokali socjalnych.</p> <p>16. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz udzielaniem wsparcia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i wykluczonym społecznie, a także z Kościołem i związkami wyznaniowymi.</p>
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, m.in. poprzez rozszerzenie oferty działającego w gminie punktu konsultacyjnego oraz zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień funkcjonującymi poza gminą, np. z Przychodnią Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Śremie. 2. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 3. Wspieranie działań mających na celu utworzenie w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. 4. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie, w tym tworzenie świetlic środowiskowych z ofertą zawierającą elementy socjoterapii. 5. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 6. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego. 7. W razie konieczności zapewnienie ofiarom przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, a także kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; podejmowanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
Czas realizacji	Lata 2018-2028.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miasta i Gminy, Urząd Miasta i Gminy, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowy Urząd Pracy w Śremie, placówki ponadpodstawowe spoza gminy, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska poza gminą, w tym Dom dla Bezdomnych Kobiet w Śremie i Hostel Socjalny w Nochowie, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Śremie, ośrodki wsparcia, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzrost aktywności gospodarczej i zawodowej w gminie, ▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ niższy odsetek rodzin wymagających ochrony macierzyństwa i mających problemy opiekuńczo-wychowawcze, ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ skuteczniejsze wsparcie dla rodzin, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ zapewnienie opieki na dziećmi do lat 3., ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 2.	Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług. 2. Tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Rozwijanie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym uruchomienie usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych; podejmowanie współpracy w tym zakresie z Kołem Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Dolsku. 5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora, a w sprzyjających okolicznościach domu dziennego pobytu. 6. Prowadzenie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych. 7. Uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych oraz propagowanie samopomocy sąsiedzkiej. 8. Wspieranie przedsięwzięć aktywizujących i wykorzystujących potencjał seniorów i osób niepełnosprawnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 9. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, ułatwieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 10. Zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych na terenie gminy poprzez zacieśnianie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi w tym zakresie, np. z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Śremie. 11. Podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zakładami opieki zdrowotnej (m.in. z zakładami opiekuńczo-leczniczymi), domami pomocy społecznej, w tym z Domami Pomocy Społecznej w Śremie i Psarskim, ośrodkami wsparcia, placówkami rehabilitacyjnymi, w tym z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Śremie, organizacjami pozarządowymi, w tym

	<p>z Kołem Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Dolsku, a także z Kościołem.</p> <p>12. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.</p>
Czas realizacji	Lata 2018-2028.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miasta i Gminy, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadpodstawowe spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, w tym zakłady opiekuńczo-lecznicze w Śremie, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Śremie, ośrodki wsparcia, domy pomocy społecznej, w tym Domy Pomocy Społecznej w Śremie i Psarskim, instytucje rządowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe, w tym Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Dolsku, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ lepszy dostęp do kształcenia integracyjnego, ▪ wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń zdrowotnych, głównie specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych. 6. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz reaktywacji posterunku policji na terenie gminy. 6. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 7. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych.
Czas realizacji	Lata 2018-2028.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miasta i Gminy, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie. 2. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach. 2. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej. 3. Dalsze zapewnianie wsparcia ze strony asystenta rodziny. 4. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 6. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej OPS-u. 7. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 3. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się,

	<p>samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej.</p> <p>4. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych.</p> <p>5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.</p>
Czas realizacji	Lata 2018-2028.
Realizatorzy	Burmistrz Miasta i Gminy, Rada Miasta i Gminy, Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Śremie, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Dolsk na lata 2018-2028 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami określonymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinna cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Miasta i Gminy i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert). Wśród obecnie obowiązujących należy wymienić:

- Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- Program „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu – nowy wymiar 2020”,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020,
- Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020,
- Program wspierający powrót osób bezdomnych do społeczności,
- Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Dolsk na lata 2018-2028 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolsku. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii.

Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2018-2028

2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
8.002.692,-	8.082.719,-	8.163.546,-	8.245.181,-	8.327.633,-
2023 r.	2024 r.	2025 r.	2026 r.	2027
8.410.909,-	8.495.018,-	8.579.968,-	8.665.768,-	8.752.425
2028r.				
8.839.950,-				

Źródło danych: Urząd Miasta i Gminy Dolsk.

Do przygotowania ram finansowych strategii wykorzystano prognozowaną w budżecie gminy wielkość wydatków w pomocy społecznej oraz w innych obszarach polityki społecznej (dział 851 Ochrona zdrowia, dział 852 Pomoc społeczna, dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza, 855 Rodzina). Prognozę tę oparto o wysokość środków finansowych planowanych na realizację zadań w ww. działach w 2018 roku, przyjmując ich 1% wzrost w skali roku w kolejnych latach obowiązywania strategii.

Poza środkami finansowymi pochodzącymi z budżetu gminy, źródłami finansowania zapisów strategicznych będą: środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje), środki uzyskane w związku z realizacją programów rządowych, środki funduszy krajowych (PFRON), środki pozyskane w ramach realizacji projektów systemowych i konkursowych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii

Europejskiej, środki pozyskiwane przez organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe oraz środki pozyskane z innych, nie wymienionych powyżej źródeł.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Burmistrza Miasta i Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,

- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba uczniów objętych stypendiami socjalnymi i zasiłkami szkolnymi,
- liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego,
- liczba rodzin objętych świadczeniem wychowawczym,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu integracji społecznej.
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- liczba lokali socjalnych oraz liczba osób w nich zamieszkujących,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,

- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel strategiczny 2.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach domu dziennego pobytu,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi, w tym liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób z gminy umieszczonych w zakładach opiekuńczo-leczniczych poza gminą,
- liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i edukacji prozdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 4.:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba pracowników OPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba opracowywanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW**Tabele:**

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2014-2016.....	21
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie	28
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie	30
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2016 roku	31
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie.....	32
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	39
Tabela 7. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	43
Tabela 8. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2016 roku.....	49
Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2014-2016.....	50
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2014-2016.....	55
Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2014-2016	58
Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2014-2016	60
Tabela 13. Instytucje wsparcia poza gminą, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy.....	60
Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie	63
Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2018-2028.....	101

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2014-2016	17
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2014-2016	18
Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2014-2016 według typu i kierunku migracji	18
Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016	20
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2014-2016.....	20

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie	22
Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2014-2016.....	24
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2016 roku	24
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2014-2016*	25
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2014-2016	25
Wykres 13. Stopa bezrobocia w powiecie śremskim, w województwie wielkopolskim i w kraju w latach 2014-2016 (w %)	26
Wykres 14. Wybrane kategorie bezrobotnych w gminie na koniec 2016 roku	27
Wykres 15. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2016 roku	34
Wykres 16. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2016 roku	34
Wykres 17. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2016 roku	35
Wykres 18. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	36
Wykres 19. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	36
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	37
Wykres 21. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	37
Wykres 22. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOoN w Śremsku do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2014-2016	38
Wykres 23. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2014-2016.....	41
Wykres 24. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności MGKRPA w latach 2014-2016	42
Wykres 25. Przestępstwa popełnione w gminie w 2016 roku	47
Wykres 26. Osoby w gminie, którym w latach 2014-2016 udzielono pomocy i wsparcia.....	52
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie ..	52
Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie pieniężne	53
Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie niepieniężne	53

Wykres 30. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016 (liczba osób w rodzinach)	54
Wykres 31. Warunki życia w gminie	66
Wykres 32. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	67
Wykres 33. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	68
Wykres 34. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	69
Wykres 35. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	69
Wykres 36. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	70
Wykres 37. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	70
Wykres 38. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?.....	71
Wykres 39. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	71
Wykres 40. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	72
Wykres 41. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	72
Wykres 42. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	73
Wykres 43. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	74
Wykres 44. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	74
Wykres 45. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	75
Wykres 46. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	75
Wykres 47. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	76
Wykres 48. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	76
Wykres 49. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy.....	77
Wykres 50. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	77
Wykres 51. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	78

Wykres 52. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie..... 78
Wykres 53. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?..... 79